

OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2016/2057,

2. mai 2016,

riigiabi ja meetmete SA.29338 (2013/C-30) ja SA.44910 (2016/N) kohta, mis võeti finantsasutuse HSH Nordbank AG toetuseks

(teatavaks tehtud numbri C(2016) 2689 all)

(Ainult saksakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool osutatud sätetele ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 20. septembril 2011 võttis komisjon vastu otsuse (edaspidi „2011. aasta otsus“), ⁽²⁾ millega kiitis heaks mitu HSH Nordbank AG (edaspidi „HSH“ või „pank“) kasuks võetud abimeedet. HSH on Saksa liidumaapank, mille enamusosalus kuulub kahele liidumaale (edaspidi „liidumaad“ või „avalik-õiguslikud omanikud“): Schleswig-Holsteini liidumaale (edaspidi „Schleswig-Holstein“) ning vaba- ja hansalinnale Hamburgile (edaspidi „Hamburg“). Need meetmed sisaldasid muu hulgas HSH Finanzfonds AöR-i (edaspidi „Finanzfonds AöR“ või „garantii andja“) antud teise järjekoha kahju garantiid (edaspidi „garantii“) nimiväärtusega 10 miljardit eurot. Komisjon oli andnud garantiile esialgse heakskiidu juba ühes varasemas, 2009. aastal vastu võetud otsuses päästmisabi kohta.
- (2) 9. märtsil, 18. juunil ja 6. septembril 2011 leppis HSH garantii andjaga kokku, et tühistab osaliselt teise järjekoha kahju garantii ja vähendab seega garantii ülempiiri 7 miljardi euroni. Seega lähtuti 2011. aasta otsusel põhinevas ümberkorralduskavas sellest, et HSH maksab garantiitasusid ainult 7 miljardi euro suuruse garantii eest ⁽³⁾.
- (3) 22. mail 2013 esitas Saksamaa komisjonile heakskiitmiseks teate Schleswig-Holsteini ja Hamburgi kavandatud garantii ülempiiri suurendamise kohta 7 miljardilt eurolt taas 10 miljardi euroni. Koos teatega edastas Saksamaa ka HSH ajakohastatud keskmise tähtaja äriplaani aastateks 2013–2015.
- (4) 21. juuni 2013 kirjaga (edaspidi „algatamisotsus“) teatas komisjon Saksamaale, et ta liigitab garantii ülempiiri taassuurendamise 3 miljardi euro võrra uueks riigiabiks, mille ta kiidab esialgu heaks; lisaks teavitas komisjon Saksamaad oma otsusest algatada seoses kõnealuse abiga menetlus vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 108 lõikele 2.
- (5) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽⁴⁾. Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama märkusi.

⁽¹⁾ ELT C 315, 29.10.2013, lk 81.

⁽²⁾ Komisjoni 20. septembri 2011. aasta otsus 2012/477/EL riigiabi SA.29338 (C 29/09 (ex N 264/09)) kohta, mida Saksamaa Liitvabariik andis ettevõtjale HSH Nordbank AG (ELT L 225, 21.8.2012, lk 1).

⁽³⁾ Vt 2011. aasta otsuse põhjendus 48.

⁽⁴⁾ Vt joonealune märkus 1.

- (6) Saksamaa esitas 30. septembri 2013. aasta kirjaga oma märkused algatamisotsuse kohta. Teistelt huvitatud isikutelt komisjon märkusi ei saanud.
- (7) Saksamaa edastas 20. detsembri 2013. aasta kirjaga komisjonile esimese ümberkorralduskava, lubas seda pärast HSH 2013. aasta raamatupidamisaruande esitamist ajakohastada ja võtta selle aluseks konservatiivsemad eeldused. 28. aprillil 2014 edastas Saksamaa ajakohastatud ümberkorralduskava ning pärast edasisi kohtumisi ja kirjavahetust esitas ta 17. aprillil 2015 selle uue ajakohastatud versiooni.
- (8) Saksamaa ametiasutuste ja komisjoni talituste vahelises suhtluses ei selgunud, kas need kavad sobivad algatamisotsuses HSH elujõulisuse taastamise suhtes väljendatud kahtluste hajutamiseks. Saksamaa asutused võtsid seejärel kaalumisele alternatiivsete lahenduste esitamise komisjonile 2015. aasta jooksul. Lõpuks aga Saksamaa asutused nende kaalutlustega siiski edasi ei tegele.
- (9) 19. oktoobril 2015 jõudsid avalik-õiguslike omanike, Saksamaa Liitvabariigi ja komisjoni esindajad teate olulistes põhijoonetes kokkuleppele. Meetmed hõlmavad peamiselt panga jagamist valdusettevõtjaks ja tegevütarettevõtjaks, kes jätkab panga jooksvat tegevust. Seejärel tuleb nimetatud türettevõtja võõrandada või kui võõrandamismenetlus jääb tulemusteta, lõpetada uute tehingute tegemine ja hakata haldama varasid likvideerimise eesmärgil.
- (10) 21. märtsil 2016 esitas Saksamaa komisjonile uuesti heakskiitmiseks teate, et 2013. aasta garantiid taassuurendatakse HSH võõrandamiseks või likvideerimiseks antava riigiabina, ja andis samal ajal teada sellekohastest kohustustest ⁽⁵⁾.

2. KIRJELDUS

2.1. Abisaaja

- (11) HSH on eraõiguslik aktsiaselts, mis asutati 2003. aastal varasema Hamburgische Landesbanki ja Landesbank Schleswig-Holsteini ühinemise kaudu. Hamburg ja Schleswig-Holstein on HSH enamusomanikud. Kokku kuulub neile 85,38 % panga aktsiatest kas otse või Finanzfonds AÖR-i kaudu, mis on Hamburgi ja Schleswig-Holsteini asutatud ja kontrollitud avalik-õiguslik asutus ⁽⁶⁾. Sparkassen- und Giroverband für Schleswig-Holsteinile kuulub 5,31 % ja J. C. Flowersi nõustatava üheksa usaldusfondi grupile 9,31 % aktsiatest. Ajaloolistel põhjustel on HSH-l kaks peakontorit, Hamburgis ja Kielis.
- (12) HSH, mille kontserni bilansimaht on 105 miljardit eurot (30. septembri 2015. aasta seisuga), on seitsme Saksa Landesbanki kontserni seas suuruselt viies. Panga äritegevus on koondunud eelkõige Põhja-Saksamaale ja Saksamaa linnastutesse ning selle keskmes on äriklientide, kinnisvara ja erapanganduse valdkond. Äriklientide valdkonnas tegeletakse nii kodu- kui ka välismaal lisaks energia- ja taristuprojektidele esmajoones laevanduse rahastamisega.
- (13) 2009. aastal tegi Finanzfonds AÖR pangale 3 miljardi euro suuruse kapitalisüsti ja andis talle samal ajal jõustumisega alates 1. aprillist 2009 teise järjekoha kahju garantii summas 10 miljardit eurot. Lisaks andis Saksamaa finantsturu stabiliseerimise fond (SoFFin) HSH-le garantii uute võlakirjade väljaandmiseks summas kuni 17 miljardit eurot. See abi kiideti 2011. aasta otsusega ümberkorralduskava ja sellekohaste kohustuste ning hüvitise maksmist ja kulude jagamist käsitlevate tingimuste alusel heaks.
- (14) Ümberkorralduskavas ning Saksamaa sellekohastes kohustustes nähti ette panga äritegevuse vähendamine laevanduse rahastamise valdkonnas ja tema ärimudeli mitmekesistamine. Pank pidi vähendama bilansiriski, piirates oma äritegevust tsüklilistes valdkondades, nagu laevanduse ja lennunduse rahastamine, ta oli kohustatud kujundama oma erinevaid ärivaldkondi tasakaalustatumalt, keskendudes jõulisemalt piirkondlikule äriklientide ja kinnisvara alasele tegevusele, ning stabiliseerima rahastamist, vähendades sõltuvust hulgrahastamisest, muu hulgas USA dollarites.

⁽⁵⁾ 27. aprillil 2016 edastas Saksamaa kohustuste loendi paranduse, milles oli parandatud ühes kohustuses esinenud viga.

⁽⁶⁾ Finanzfonds AÖR-i kaudu kuulub mõlemale liidumaale 65 % osalus; otseselt kuulub Hamburgile 10,8 % ja Schleswig-Holsteinile 9,58 %.

- (15) 2011. aasta jooksul vähendati teise järjekoha kahju garantii ülempiiri HSH algatusel järk-järgult 7 miljardi euron (2011. aasta märtsis, juunis ja septembris iga kord 1 miljardi euro võrra). Selle vähendamise tulemusena, mida võeti arvesse 2011. aasta otsuse aluseks olnud ümberkorralduskavas, langesid ka tasud, mida HSH pidi Finanzfonds AÖR-ile maksma.
- (16) Ehkki 2011. aasta ümberkorralduskavas lähtuti prahtimistasude taastumisest, vähenesid need 2011. aasta otsusele järgnenud aastal vastupidiselt eelkõige konteinerlaevade valdkonnas umbes kolmandiku võrra; laevade turuväärtuses toimus sellega võrreldav muutus. Kuigi HSH oli oma äritegevust laevanduse rahastamise valdkonnas märgatavalt vähendanud, jäi see krediidiportfell tähtsaks ärivaldkonnaks. Tagajärjeks oli see, et need arengusuundumused – mis olid koos euro ja USA dollari vahetuskursiga kõige olulisemad tegurid HSH laevade krediidiportfelligist tuleneva makseviivituse tõenäosuse ja seega krediiditegevuseks vajaliku riskiennetuse seisukohast – tabasid HSH-d raskelt.
- (17) Seetõttu nõudis järelevalveasutus pangalt 2013. aastal garantii ülempiiri suurendamist taas 3 miljardi euro võrra esialgse 10 miljardi euro tasemele. Kui komisjon selle taassuurendamise 2013. aasta juunis uue abimeetmena esialgu heaks kiitis, väljendas ta koos taassuurendamise teatega esitatud äriplaanile tuginedes kahtlust HSH pikaajalise elujõulisuse taastamise suhtes ja tõstatas küsimuse, kas HSH peaks selle eesmärgi saavutamiseks kohandama oma äristrateegiat ja kaaluma alternatiivseid meetmeid (7).
- (18) Pärast algatamisotsust jäid HSH tulemused endiselt tunduvalt maha nii ümberkorralduskavast, mis oli olnud 2011. aasta otsuses ümberkorraldusabi heakskiitmise alus, kui ka komisjoni talitustele esitatud erinevatest ajakohastatud vahekavadest.

2.2. Meetmed

2.2.1. Garantii ülempiiri taassuurendamine 2013. aasta juunis (edaspidi „2013. aasta meede“)

- (19) Selle meetme puhul on tegemist põhjenduses 17 kirjeldatud teise järjekoha kahju garantii taassuurendamisega. Teise järjekoha kahju garantii raames vastutab garantii andja vaid tagatud portfelligist tulenevate kahjude eest, mis ületavad HSH kaetavat 3,2 miljardi euro suurust esimese järjekoha kahju väärtpaberistamise seeriat. Pärast ülempiiri taassuurendamist 10 miljardi euron katab garantii järelikult tagatud portfelli kahju vahemikus 3,2–13,2 miljardit eurot (8).
- (20) Tagatud portfelli esialgne arvestuslik väärtus oli ligikaudu 185 miljardit eurot, mis vastas 2009. aastal umbes 75 %le panga bilansimahust. Tagatud varade hulka kuulusid enamjaolt klientidele antud laenud (esialgu 115 miljardit eurot), aga ka fikseeritud intressimääraga väärtpaberid (esialgu 27 miljardit eurot), võlakirjalaenud (esialgu 15 miljardit eurot), maksegarantiid (esialgu 5 miljardit eurot) ja kollateraliseeritud võlakohustused (esialgu 9 miljardit eurot) (9).
- (21) Makseviivituses oleva riskipositsiooni (*Exposure at Default*, edaspidi „EAD“) järgi hinnates oli 2015. aasta lõpus garantii raames alles ainult ligikaudu 50 miljardi euro väärtuses varasid (10). Nende allesjäänud varade puhul on tegemist peaaegu eranditult klientidele antud laenudega eelkõige laevanduse rahastamise, äriklientide ja kinnisvara valdkonnas.
- (22) Garantii alusel tehakse väljamakseid, kui tagatud varad likvideeritakse panga jaoks kahjumiga ja kogu 3,2 miljardi euro suurune esimese järjekoha kahju väärtpaberistamise seeria on ära kulutatud. Seni on tagatud varadega tasaarveldatud ainult ligikaudu 1,6 miljardi euro suurune kahjum. Peale selle annab garantii ka positiivse raamatupidamisliku efekti, sest see korvab tagatud portfelli jaoks tehtud riskiennetuse krediiditegevuses ning annab pangale ja järelevalveasutusele võimaluse arvutada ja kontrollida garantii virtuaalset kasutamist, st väljamakseid, mida võib garantii alusel oodata. Lõpuks on tagatud varade riskikaal garantii kehtivuse ajal selgelt vähenenud, võttes arvesse järelevalveasutuste kaalutusõigust.
- (23) HSH maksab garantii eest iga-aastast 4 % määraga põhitasu, millele lisandub 3,85 % määraga lisatasu.

(7) Vt algatamisotsuse põhjendus 54.

(8) Garantiide üksikasjaliku kirjelduse leiab 2011. aasta otsuse põhjendustest 42–47.

(9) Vt algatamisotsuse põhjendus 13.

(10) Makseviivituses olev riskipositsioon tähistab panga oodatavat kahju vastaspoole kohustuste täitmatajätmise korral. Seda kasutatakse finantseerimisasutuste krediidiriski arutamiseks.

- (24) Iga-aastane 4 % määraga põhitasu arvutatakse kehtiva ülempiiri alusel. See koosneb kahest komponendist: 2,20 % määraga hüvitisest ja 1,80 % määraga tagastusmaksest. Selle tulemusena ei vähenda pangapoolne garantii kasutamine garantiitasu arvutamise alust. HSH peab maksma iga-aastast põhitasu, kuni garantii on täielikult kasutusele võetud või lõpetatud, nii et ühtki muud garantiid enam ei kehti. Praeguste prognooside kohaselt ei likvideerita portfelli enne 2025. aasta lõppu.
- (25) Iga-aastase 3,85 % määraga lisapreemia peab HSH tasuma aastatel 2009–2019 garantii raames tasaarvestatud kahjumi tegeliku suuruse alusel, välja arvatud juhul, kui garantii võetakse täielikult kasutusele või lõpetatakse enne 2019. aastat. Selle tasu eest tegelikult makstav summa saab seetõttu teatavaks alles siis, kui garantii on kasutuselevõtu või lõpetamise teel täielikult likvideeritud. Lisatasu suhtes kehtib ka optioonitunnistus, mis kaitseb panga omakapitalimäära. Kui panga esimese taseme omavahendite suhtarv langeb alla miinimummäära, milleks on 10 % esimese taseme põhiomavahenditest, ajatakse maksed hiljemalt [2030–2040]. aastaks (*). Garantii andjal on õigus loobuda panga eduka võõrandamise korral oma nõudest lisatasule.

2.2.2. 2016. aasta meetmed

- (26) 21. märtsil 2016 teatas Saksamaa komisjonile mõlemast järgmisest meetmest:
- (1) HSH jagamine valdusettevõtjaks (edaspidi „HoldCo“) ja tegevüritaretevõtjaks (edaspidi „OpCo“) ning garantiitasude maksmise kohustuste jagamine nende mõlema ettevõtja vahel (edaspidi „2016. aasta 1. meede“);
- (2) kuni 6,2 miljardi euro väärtuses varade üleandmine turuhinnaga OpCo-lt Schleswig-Holsteinile ja Hamburgile (edaspidi „2016. aasta 2. meede“).
- (27) Täpsemad andmed kohustuste jagamise ja varade üleandmise kohta summas kuni 6,2 miljardit eurot EAD on esitatud asjaomastes kohustustes, mis on kirjas käesolevale otsusele lisatud loendis (edaspidi „kohustuste loend“), mille Saksamaa esitas koos 21. märtsi 2016. aasta teatega (vt I lisa) ⁽¹⁾.
- (28) 2016. aasta 1. meetme raames jäävad OpCo-le HSH kogu käibevara ja kõik kohustused, sealhulgas tagatud varad, garantii ise ja pangalitsents. Tasuna garantii säilitamise eest maksab OpCo hüvitist, mis moodustab 2,20 % garantii kasutusele võtmata osast ⁽²⁾. HoldCo võtab üle kõik muud garantiilepingu järgsed kohustused, st hüvitisena põhitasu, mis on 2,20 % garantii kasutusele võetud osast, 2011. aasta otsuse alusel tagastusmaksena ette nähtud põhitasu 1,80 % määraga ja lisatasu 3,85 % määraga, sealhulgas optioonitunnistuse ⁽³⁾.
- (29) HoldCo-st saab puhtakujuline finantsvaldusettevõtja ilma igapäevategevuseta. HoldCo varad hõlmavad vähemalt 90 % OpCo aktsiatest, samuti piiratud likviidseid vahendeid, mille annab kasutada OpCo, ⁽⁴⁾ et katta maksetähtaja saabumisel HoldCo tegevuskulud ja garantiitasumaksud. HoldCo kohustused koosnevad jagamisel ülevõetud kohustustest maksta garantiitasusid. HoldCo maksejõuetuse riski vähendamise kohustust silmas pidades sõlmitakse tema ja garantiiaandja vahel nimetatud kohustustega seoses nõude järjekohast taganemise kokkulepe. Selle kokkuleppe raames on võimalik maksed, mida HoldCo ei suuda tasuda, ajatada kuni järgmise maksekuupäevani intressimääraga 10 %.
- (30) Kaasneva meetmena on OpCo-l õigus võõrandada liidumaadele portfelli, kus on varad summas kuni 6,2 miljardi eurot EAD turuhindadega. See üleandmine võib toimuda mitmes osas ⁽⁵⁾. Enne varade võõrandamist tegi komisjon kõnealuste väärtuste sõltumatu hinnangu alusel turuhinna sõltumatu hindamise. Kui pärast 2016. aasta augusti lõppu peaks toimuma üleandmisi, tuleb komisjonilt saada uus hinnang ⁽⁶⁾.

(*) Konfidentsiaalne teave.

⁽¹⁾ Vt kohustuste loendi punktid 2 ja 4.

⁽²⁾ Vt kohustuste loendi punkt 3.1.

⁽³⁾ Vt joonelaune märkus 12.

⁽⁴⁾ Vt kohustuste loendi punkt 2.3.

⁽⁵⁾ Üksikasjad leiab kohustuste loendi punktist 4.2.

⁽⁶⁾ Vt kohustuste loendi punktid 4.1 ja 4.2.

2.3. Kohustused

- (31) Lisaks kohustustele, mis on seotud jagunemisega HoldCo-ks ja OpCo-ks ning garantiitasumaksete jagamisega (vt punkt 2.2.2), andis Saksamaa teada lisakohustustest. Esmajoones kätkevad need kohustust võõrandada HoldCo osalus OpCo-s avatud, mittediskrimineerivas, konkurentsil põhinevas ja läbipaistvas pakkumismenetluses hiljemalt 28. veebruariks 2018⁽¹⁷⁾. Erastamise õigeaegsust silmas pidades esitavad Saksa asutused komisjonile enne võõrandamismenetluse algust kava, kus on esitatud asjaomased vaheetapid⁽¹⁸⁾. Kui võõrandamismenetlus lõpetatakse edukalt, nii et tulemuseks on abi mittesisaldav positiivne pakkumishind (garantiid säilitades), siis teatatakse kavandatud omandamisest komisjonile eesmärgiga hinnata ettevõtte uue struktuuri elujõulisust. Enne komisjoni heakskiitvat otsust omandamist lõpule ei viida⁽¹⁹⁾. Võõrandamismenetluse eduka lõpetamise korral võtab pank uue nime⁽²⁰⁾.
- (32) Saksamaa on lubanud, et kui võõrandamismenetlus ei ole võõrandamistähtaja lõpuks edukalt lõpetatud, st menetluses ei jõuta abi mittesisaldava positiivse pakkumishinnani (garantiid säilitades), või kui komisjon peaks jõudma tulemuseni, et OpCo ühendamisel ettevõtte uue struktuuriga ei teki pikaajaliselt elujõulist ärimudelit, siis lõpetab OpCo uute tehingute tegemise ja haldab oma varasid edaspidi ainult korrakohase likvideerimise eesmärgil⁽²¹⁾. Saksamaa on lubanud, et HoldCo juhib OpCo-d võõrandamistähtaja jooksul eesmärgiga säilitada selle majanduslik elujõulisus, konkurentsivõime ja müügikõlblikkus⁽²²⁾. Seepärast võetakse edasised meetmed, mille eesmärk on vähendada OpCo kulusid (nii et halduskulud ei ületa 2016. aastal [570–590] miljonit eurot ja 2017. aastal [520–550] miljonit eurot), tugevdada selle kapitalibaasi (muu hulgas vabatahtliku kohustuste juhtimise kaudu, tingimusel et saadakse komisjoni heakskiit), olla äritegevuses ettevaatlik ja jätta maksmata dividendid või muud kasumist sõltuvate vahendite, nt hübriidinstrumentide alusel tehtavad maksed⁽²³⁾.
- (33) Lisaks ei ületa OpCo bilansisumma 2016. aastal [100–110] miljardit eurot ja 2017. aastal [90–100] miljardit eurot⁽²⁴⁾. Laevanduse rahastamise valdkonnas jätkab OpCo oma äritegevuse kahandamist ja piirub selles valdkonnas uute tehingute puhul [1–2] miljardi euroga⁽²⁵⁾. Lisaks on Saksamaa lubanud täita teatud 2011. aasta otsusele lisatud kohustused, näiteks ei alusta ta oma äritegevuses uuesti lennunduse objektipõhist rahastamist,⁽²⁶⁾ ei saavuta väliskasvu teiste ettevõtjate üle kontrolli omandamise teel,⁽²⁷⁾ loobub sihipärasest enda nimel kauplemisest (*Dedicated Proprietary Trading*)⁽²⁸⁾ ega kasuta konkurentide ees ära asjaolu, et talle antakse riigiabi või riigiabist tulenevaid eeliseid⁽²⁹⁾.
- (34) Lõpuks on Saksamaa lubanud, et OpCo järgib teatud likviidsuskordajaid,⁽³⁰⁾ samuti piiranguid oma töötajate, juhtorganite liikmete ja oluliste esindajate tasustamisel. Nende isikute kogutasu ei ületa Saksamaa viieteistkümnepordset keskmist palka ega HSH Nordbanki kümnepordset keskmist palka (enne jagunemist)⁽³¹⁾.

2.4. Menetluse algatamise põhjused

- (35) Nagu põhjendustes 2 ja 15 selgitatud, vähendati garantii ülempiiri 2011. aastal 7 miljardi euroni, ent 2013. aasta juunis tuli seda 2011. aastal laevandusturgude halvenenud olukorra tõttu uuesti esialgse 10 miljardi euro suuruse ülempiirini suurendada (vt põhjendused 16 ja 17).

⁽¹⁷⁾ Vt kohustuste loendi punkt 5.1.

⁽¹⁸⁾ Vt kohustuste loendi punkt 5.4.

⁽¹⁹⁾ Vt kohustuste loendi punkt 5.7.

⁽²⁰⁾ Vt kohustuste loendi punkt 5.8.

⁽²¹⁾ Vt kohustuste loendi punkt 5.9.

⁽²²⁾ Vt kohustuste loendi punkt 6.

⁽²³⁾ Vt kohustuste loendi punkti 6 alapunktid a–e.

⁽²⁴⁾ Vt kohustuste loendi punkt 7.1.

⁽²⁵⁾ Vt kohustuste loendi punkt 7.5.

⁽²⁶⁾ Vt kohustuste loendi punkt 7.2.

⁽²⁷⁾ Vt kohustuste loendi punkt 8.

⁽²⁸⁾ Vt kohustuste loendi punkt 10.

⁽²⁹⁾ Vt kohustuste loendi punkt 12.

⁽³⁰⁾ Vt kohustuste loendi punkt 11.

⁽³¹⁾ Vt kohustuste loendi punkt 14.2.

- (36) Saksamaa esitas taassuurendamise teate komisjonile heakskiitmiseks. Saksamaa asutuste arvates kujutab garantiid endast riigiabi, ehkki nad kahtlesid, kas ülempiiri 10 miljardi euronit taassuurendamise puhul on tegemist uue riigiabiga, sest sama ülempiir kiideti heaks juba 2011. aasta otsuses⁽³²⁾. Selle kohta, kui komisjon peaks liigitama taassuurendamise uueks riigiabiks, väitis Saksamaa, et see on 2011. aasta otsusega juba siseturuga kokkusobivaks tunnustatud⁽³³⁾.
- (37) Komisjon liigitas taassuurendamise algatamisotsuses siiski uueks riigiabiks. Esiteks suurendati garantiid Hamburgi ja Schleswig-Holsteini omandis oleva Finanzfonds AÖR-i kaudu, st riiklikest vahenditest rahvusvaheliselt tegutseva panga kasuks, nii et tegu on konkurentsi kahjustamisega pangandussektoris ja mõjuga liidusisesele kaubandusele⁽³⁴⁾. Kuna erainvestor ei oleks andnud garantiid samadel tingimustel, andis see HSH-le eelise, mis kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses⁽³⁵⁾.
- (38) Teiseks selgitas komisjon algatamisotsuses, et garantiid lõpetamine on siduva iseloomuga ja – vastupidiselt Saksamaa seisukohale, et taassuurendamist ei saa liigitada uueks abiks, sest 10 miljardi euro suurune ülempiir kiideti heaks juba 2011. aasta otsuses – taaskasutuselevõttu tuleb vaadelda garantiid andja ja garantiid saaja vahelise uue kokkuleppena, mille aluseks on uus majanduslik hinnang riskitegurite kohta, mis võivad olla aja jooksul muutunud. Kuna 2011. aasta otsuses heaks kiidetud garantiitingimustes ei olnud garantiid ülempiiri suurendamist ette nähtud, nõudis komisjon enne seda kehtinud garantiitingimuste muutmist. Selle tulemusena liigitas komisjon selle suurendamise uue garantiid andmiseks⁽³⁶⁾.
- (39) Mis puudutab abi esialgset kokkusobivust siseturuga, siis tugines komisjon oma algatamisotsuses esitatud hinnangule ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktile b, mille kohaselt võib siseturuga kokkusobivaks pidada riigiabi, mis on antud „mõne liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks“. Finantsturgude endiselt ebastabiilset olukorda silmas pidades tunnistas komisjon, et HSH kokkuvarisemine võib otseselt kahjustada finantsturge ja seega kogu Saksa majandust⁽³⁷⁾. Seoses finantseerimisasutustele antava riigiabi suhtes kohaldatavate põhimõtete osutat komisjon 2008. aasta pangandusteatisel punktil 15⁽³⁸⁾. Algatamisotsuse tegemise hetkeks oli neid põhimõtteid rekapitalizeerimisteatisel⁽³⁹⁾ ning 2010. ja 2011. aasta pikendamisteatistega⁽⁴⁰⁾ edasi arendatud.
- (40) Nagu juba märgitud, väitis Saksamaa 2013. aasta jaanuaris juhuks, kui komisjon peaks liigitama garantiid ülempiiri suurendamise uueks abiks, et selle kokkusobivus siseturuga on kindlaks tehtud juba 2011. aasta otsuses, nii et komisjon on nüüd selle hinnanguga seotud ega saa teistsugust järeldust teha⁽⁴¹⁾.
- (41) Komisjon selgitas algatamisotsuses, et ta tunnistas 10 miljardi euro suuruse ülempiiri 2011. aastal küll siseturuga kokkusobivaks, aga et see hinnang põhines hinnangul, mis anti Saksamaa 30. aprillil 2009 teatatud garantiile, 2011. aasta otsuse tegemise aegsel majandusolukorral ja finantsprognosidel, mille HSH oli esitanud kõnealusel otsuses kontrollimise alusena. Nii lähtuti ümberkorralduskavas sel ajal sellest, et HSH maksab garantiitasusid ainult 7 miljardi euro suuruse garantiid eest⁽⁴²⁾.
- (42) Edasi märkis komisjon algatamisotsuses, et tegurid, mis on olulised uue abi siseturuga kokkusobivuse hindamisel, olid küll olulised ka eelneva hinnangu seisukohalt, kuid neid tuleb siiski nende praegusel kujul kontrollida. Otsustamiseks, kas abi on siseturuga kokkusobiv, tuleb seetõttu eelkõige hinnata HSH elujõulisust praeguses majandusolukorras⁽⁴³⁾.

⁽³²⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 30.

⁽³³⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 31.

⁽³⁴⁾ Vt algatamisotsuse põhjendused 38 ja 39.

⁽³⁵⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 40.

⁽³⁶⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 41.

⁽³⁷⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 45.

⁽³⁸⁾ Komisjoni teatis — Riigiabi eeskirjade kohaldamine meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras (ELT C 270, 25.10.2008, lk 8).

⁽³⁹⁾ Komisjoni teatis – Finantsasutuste rekapitalizeerimine praeguses finantskriisis: piirdumine minimaalselt vajaliku abiga ja kaitsemeetmed põhjendamatute konkurentsimoontuste vastu (ELT C 10, 15.1.2009, lk 2).

⁽⁴⁰⁾ Komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta alates 1. jaanuarist 2011 pankade kasuks finantskriisi kontekstis võetavate meetmete toetamise suhtes (ELT C 329, 7.12.2010, lk 7) ja komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta alates 1. jaanuarist 2012 pankade kasuks finantskriisi kontekstis võetavate toetusmeetmete suhtes (ELT C 356, 6.12.2011, lk 7).

⁽⁴¹⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 47.

⁽⁴²⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 48.

⁽⁴³⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 49.

- (43) Sellega seoses tegi komisjon kindlaks, et majandusolukord laevandussektoris – HSH äritegevuse põhivaldkonnas, mida nimetati panga elujõulisuse seisukohast problemaatiliseks juba 2011. aasta otsuses – on vahepeal veelgi halvenenud. Kriis laevandussektoris osutus seega oodatust pikemaks ja raskemaks, kahjustas laevanduse rahastamise valdkonna krediitvõimet üldiselt ja põhjustas HSH riskiga kaalutud varade mahu kasvu ⁽⁴⁴⁾.
- (44) Komisjon märkis algatamisotsuses, et garantii suurendamine tooks kaasa suuremad garantiitasud summas ligikaudu 1 miljard eurot ja et need lisakulud kahjustaksid oluliselt HSH elujõulisust tulevikus ⁽⁴⁵⁾.
- (45) Isegi kui lisanduvad garantiitasud sisalduksid koos garantii taassuurendamise teatega 2013. aastal esitatud äriplaanis, oleks komisjonil kahtlusi äriplaani aluseks olevate eelduste vastupidavuse suhtes. Lisaks märkis komisjon, et puudu on ajakohastatud stressistsenaarium. Kuna HSH-l ei õnnestunud 2011. aasta ümberkorralduskavas ette nähtud finantsprognose täita ja oodatud mahus uusi tehinguid teha, tõstatas komisjon küsimuse, kas HSH äristrateegia kohandamine on vajalik ja kas panga pikaajalise elujõulisuse taastamiseks tuleks võtta alternatiivseid meetmeid ⁽⁴⁶⁾.
- (46) Nendel põhjustel kahtles komisjon, kas HSH muutub uuesti elujõuliseks, nagu 2011. aasta otsuses eeldati, ning palus lisateavet äriplaanis esitatud eelduste ja laevandusturgude kohta edastatud prognooside kinnituseks ja tõendit selle kohta, et lisanduvad garantiitasud ei ületa panga finantsvõimalusi ka stressistsenaariumi korral ⁽⁴⁷⁾.
- (47) Siiski ei väljendanud komisjon algatamisotsuses kahtlust kulude jagamise või konkurentsimoonutuste piiramise meetmete suhtes, mis olid 2011. aasta otsuses heaks kiidetud, ja märkis, et need meetmed on ka algatamisotsuse tegemise hetkel endiselt asjakohased, kuna uus abi jäi 2011. aastal heaks kiidetud meetme piiridesse ⁽⁴⁸⁾. Pidades silmas garantii suurendamise vajadust ja asjaolu, et hüvitist peeti asjakohaseks, tegi komisjon kindlaks abi esialgse kokkusobivuse siseturuga ⁽⁴⁹⁾.

3. SAKSAMAA MÄRKUSED

- (48) Algatamisotsuse kohta esitatud märkustes ⁽⁵⁰⁾ kordas Saksamaa esiteks oma algset seisukohta, et garantii taassuurendamine ei kujuta endast uut abimeedet, sest see ei ületa 2011. aasta otsuses heaks kiidetud ülempiiri 10 miljardit eurot. Asjaolu, et vähendamisel oli siduv mõju või et taassuurendamine ei olnud lepingus reguleeritud, nii et see tuli lepingus uuesti dokumenteerida, ei muutnud seda seisukohta. Saksamaa arvates on otsustaval kohal taassuurendamise majanduslik mõju liidumaade kui garantii andjate olukorrale, mis ei ole taassuurendamise tõttu muutunud, sest eelkõige taassuurendamisest mõjutatud garantiiosa kasutuselevõtu tõenäosus ei ole olulisel määral kasvanud. Peale selle kattub taassuurendamine suures ulatuses esialgse garantiiga; komisjon kontrollis seda juba 2011. aasta otsuse tegemisel, sealjuures mitte üksnes põhi-, vaid ka halvima stsenaariumi seisukohast ⁽⁵¹⁾.
- (49) Teiseks kinnitas Saksamaa oma varasemat seisukohta, et isegi kui taassuurendamine liigitatakse uueks abiks, kehtivad selle kohta 2011. aasta otsuse heakskiitmise põhjused, sest komisjon ei väljendanud algatamisotsuses kahtlust, nagu ei oleks tasakaalustusmeetmed ja panga omapanus, mida nimetati 2011. aasta otsuses sobivaks ja piisavaks, endiselt asjakohased, kuna uus abi jääb 2011. aasta otsuses heaks kiidetud meetmete piiresse ⁽⁵²⁾. Saksamaa arvates on komisjon seotud põhjustega, mille ta abi heakskiitmisel 2011. aasta otsuses esitas.

⁽⁴⁴⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 50.

⁽⁴⁵⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 52.

⁽⁴⁶⁾ Vt algatamisotsuse põhjendused 53 ja 54.

⁽⁴⁷⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 56.

⁽⁴⁸⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 57.

⁽⁴⁹⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 63.

⁽⁵⁰⁾ Saksamaa edastas märkused, mis kajastavad Saksamaa, Schleswig-Holsteini, Hamburgi ja HSH ühisseisukohta, 30. septembri 2013. aasta kirjaga.

⁽⁵¹⁾ Vt näiteks 2011. aasta otsuse põhjendus 61.

⁽⁵²⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 57.

- (50) Kolmandaks väitis Saksamaa, et garantii ülempiiri taassuurendamise eesmärk on HSH pikaajalise elujõulisuse taastamine ja lisaks on see kooskõlas 2011. aastal heaks kiidetud ümberkorralduskava eesmärkidega. Sellega seoses leidis Saksamaa, et puudub igasugune põhjus kahelda panga pikaajalises elujõulisuses ja tema ärimudeli jätkusuutlikkuses. Saksamaa asutused selgitasid, et vahepeal toimunud kõrvalekalded äriplaanist ei õigusta mingeid muid järeldusi. Garantii osalise lõpetamise edasilükkamisega kahe kuni kolme aasta võrra on laevanduses kestvat kriisi ja järelevalvenõudeid silmas pidades tagatud jätkusuutlikum ja vähem riskidega seotud ärimudel. Suuremad tasud, mida pank peab garantii taassuurendamise tõttu maksma, on pangale jõukohased, arvestades tema piisavat kapitalibaasi ja 2011. aasta otsusega kinnitatud ümberkorralduskavas sisalduvaid muid meetmeid.
- (51) Lõpuks märkis Saksamaa, et garantii taassuurendamine on vajalik selliste väliste tegurite tõttu nagu jätkuv finantskriis, kasvanud regulatiivsed nõuded finantseerimisasutustele ja üleminek rahvusvahelistele finantsaruandlusstandarditele (edaspidi „IFRS“) kapitali suhtarvu arvutamisel.
- (52) Pärast kõnealuste märkuste esitamist jätkas Saksamaa tihedat koostööd komisjoniga ja edastas mitu ajakohastatud ümberkorralduskava. Esimene neist esitati 2013. aasta detsembris, teine, ümber töötatud ja ettevaatlikumate eeldustega ümberkorralduskava 2014. aasta aprillis ning järgmine ajakohastatud äriplaan 2015. aasta aprillis. Kuna need kavad ei hajutanud komisjoni kahtlusi nende sobivuse suhtes HSH pikaajalise elujõulisuse taastamiseks, otsisid Saksamaa asutused muid lahendusi. Nendest jõupingutustest tulenesid seejärel 2016. aasta meetmete tähtsamad põhijooned, milles Saksamaa leppis 2015. aasta oktoobris komisjoniga kokku.
- (53) Seejärel teatas Saksamaa 21. märtsil 2016 komisjonile 2013. aastal garantii taassuurendamisest riigiabina HSH võõrandamiseks või selle ebaõnnestumise korral likvideerimiseks.

4. MEETMETE HINDAMINE

- (54) Komisjon on 2013. aasta meetme, st algatamisotsusega esialgu heaks kiidetud garantii taassuurendamise 7 miljardilt eurolt 10 miljardi euroni juba riigiabiks liigitanud⁽⁵³⁾. Saksamaa väljendas algatamisotsuse kohta esitatud märkustes (vt põhjendus 49) küll arvamust, et garantii taassuurendamine ei kujuta endast uut riigiabi – ja juhul kui komisjon peaks ikkagi selle hinnangu ni jõudma, siis et sellele abile laienevad 2011. aasta heakskiitmise põhjused –, kuid ei ole seda seisukohta lähemalt selgitanud ega tõenditega kinnitanud. Lõpuks toetas Saksamaa komisjoni hinnangut, kui ta teatas taassuurendamisest uuesti „kui riigiabist ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses“⁽⁵⁴⁾ HSH võõrandamiseks või likvideerimiseks. Seega jääb komisjon käesolevas otsuses oma algatamisotsuses tehtud järelduse juurde, et kõnealune meede sisaldab riigiabi; see kinnitus antakse algatamisotsuses esitatud põhjustel ilma uue hindamiseta.
- (55) Komisjon peab siiski uurima, kas 2016. aasta meetmed sisaldavad abi⁽⁵⁵⁾.
- (56) Viimaks peab komisjon kontrollima, kas kõnealuseid abimeetmeid – 2013. aasta meetet ja 2016. aasta meetmeid (kui need sisaldavad abi) – saab pidada siseturuga kokkusobivaks.

4.1. Riigiabi olemasolu 2016. aasta meetmetes

- (57) Komisjon märgib, et Saksamaa arvates ei anta 2016. aasta meetmete raames uut riigiabi.
- (58) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt „on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust“. Meede kujutab endast ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi, kui täidetud on järgmised tingimused: a) meede on seostatav riigiga ja seda rahastatakse riigi ressurssidest, b) see annab soodustatud isikule eelise, c) see eelis on valikuline ja d) meede kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi ja kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

⁽⁵³⁾ Vt põhjendused 37 ja 38.

⁽⁵⁴⁾ Saksamaa 21. märtsi 2016. aasta teatega edastatud kiri.

⁽⁵⁵⁾ Vt punkt 2.2.2.

- (59) Riigi ressursside kasutamise kohta tuleb märkida, et 2016. aasta 1. meede hõlmab nii järjekohast taganemise klauslit kui ka osalise ajatamise mehhanismi avalik-õiguslike omanike ees olevate garantiitasu maksmise kohustuste täitmiseks. Mõlema eesmärk on HoldCo maksejõuetusriski vähendamine. Need eeskirjad hõlmavad kohustusi, mis tuleb hüvitisena avalik-õiguslikele omanikele tasuda, ning kui 2016. aasta 1. meede peaks andma HSH-le eelise, võivad need elemendid kaasa tuua riigi ressursside kaotuse.
- (60) Komisjon on seetõttu seisukohal, et riigi ressursse sisaldavad 2016. aasta mõlemad meetmed: 1. meede järjekohast taganemise kokkuleppe ning 2011. aasta otsuse alusel garantii eest hüvitisena tasutavate tasude osalise ajatamise mehhanismi tõttu ning 2. meede üleantud varade eest liidumaade tasutud summade alusel.
- (61) 2016. aasta 2. meede – varade omandamine liidumaade poolt – on riigi võetud meede. 2016. aasta 1. meede – tasude maksmise struktuuri muutmine – on seostatav Finanzfonds AÖR-i avalik-õiguslike omanikega ja seega riigiga. See seostatavus seisneb selles, et nimetatud muutmine on osa suuremast meetmepaketist, mille väljatöötamisel liidumaad aktiivselt osalesid.
- (62) 2016. aasta meetmed toovad kasu eranditult HSH-le. Seega on need valikulised. Need kahjustavad konkurentsi, takistades turujõudude normaalset toimimist. Võttes arvesse ELis toimunud finantsteenuste liberaliseerimist, kahjustavad need meetmed liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (63) Et hinnata, kas 2016. aasta meetmed sisaldavad abi, peab komisjon seetõttu kindlaks tegema, kas HSH-le antakse 2016. aasta meetmetega lisaeelis, mis läheb kaugemale talle 2013. aasta meetmega juba antud eelisest.
- (64) Enne kui komisjon saab hinnata, kas 2016. aasta meetmetega on seotud lisaeelis, peab ta meelde tuletama garantii toimimisviisi; selle põhjal saab ta uurida, kuidas 2016. aasta meetmete võtmine esitatud kujul hakkab garantii toimimisviisi mõjutama.

4.1.1. Garantii toimimine ja 2016. aasta meetmete mõju

- (65) 2011. aasta otsusega heaks kiidetud teise järjekoha kahju garantii on sünteetilise väärtpaperistamise kujul. See tähendab, et kogu tagatud portfelli on jagatud virtuaalselt kolmeks osaks:
- 1) 3,2 miljardi euro suurune madalama nõudeõiguse järgu seeria ehk esimese järjekoha kahju väärtpaperistamise seeria, mille pank katab täies ulatuses ja mis on juba maha kantud;
 - 2) 10 miljardi euro suurune *mezzanine*-seeria ehk teise järjekoha kahju väärtpaperistamise seeria, mille riik tagab (allesjäänud 7 miljardi euro suurune summa 2011. aastast ja veel 3 miljardit eurot, mis kiideti algatamisotsuses esialgu heaks);
 - 3) kõrgema nõudeõiguse järguga väärtpaperistamise seeria.
- (66) Garantii olemasolu avaldab põhiliselt kahte liiki mõju: mõju raamatupidamisarvestusele IFRSi alusel ja mõju omakapitalinõuetele regulatiivsete ja järelevalve-eeskirjade raames, nii nagu järelevalveasutus neid kohaldab.

Mõju raamatupidamisarvestusele

- (67) Esiteks hüvitatakse garantiist tagatud portfelli kogu kahjum, mida on rohkem kui 3,2 miljardit eurot, aga mis ei ületa 13,2 miljardit eurot ⁽⁵⁶⁾.
- (68) Senikaua, kuni tagatud varasid veel bilansis kajastatakse, tasakaalustatakse nende varadega seoses IFRSi alusel tehtud väärtuse korrigeerimine ja reservid sama suure vastaskirjega. Alles siis, kui varad on lõpuks likvideeritud ja bilansis enam ei kajastu, nii et tekkinud kahjum on kindlaks tehtud, makstakse hüvitisnõuded garantii raames tegelikult välja.

⁽⁵⁶⁾ Pärast seda, kui panga kaetud 3,2 miljardi euro suurune esimese järjekoha kahju väärtpaperistamise seeria on täielikult ära kasutatud, hüvitatakse kahjud kuni 10 miljardi euro suuruse piirsummani täies ulatuses. Iga euro suuruse kahjumi tagatud portfelist vahemikus 3,2 miljardit eurot (pluss üks euro kahjumit) kuni 13,2 miljardit eurot maksab garantii andja pangale tagasi.

- (69) Need erinevad garantii raames kehtivad hüvitusnõuete liigid tähendavad erinevaid määrasid garantii kasutuselevõtul.
- 1) Tegelikult kasutusele võetud garantii suurus (edaspidi „tegelikult kasutusele võetud garantiisumma“) vastab teatud ajahetkel tagatud portfelli likvideeritud kahjumi summale. 2015. aastal oli tegelikult tasaarvestatud kahjumi suurus kokku [1,2–2,0] miljardit eurot. On juba teada, et 2016. aastal kasvab see summa praegu käsitletavate nõuete alusel [2–3] miljardi euro võrra.
 - 2) Seevastu kasutusele võtmata garantii (edaspidi „kasutusele võtmata garantiisumma“) on summa, mida saab kasutada edasise kahjumi korral ja mis on käesoleval juhul [8,2–10,0] miljardit eurot (kogugarantii 10 miljardit eurot, millest on maha arvatud [3,2–5,0] miljardi euro suuruse likvideeritud ja teadaoleva kahjumi ja 3,2 miljardi euro suuruse esimese järjekoha kahju väärtpaperistamise seeria vahesumma).
 - 3) Kogu kasutusele võetud garantii (edaspidi „kogu kasutusele võetud garantiisumma“) tähistab garantiisummat, mis makstakse välja kohe, kui likvideeritud on kogu portfelli, mis kuulus esialgu garantii alla. Kogu kasutusele võetud garantiisummat ei ole võimalik praegu veel kindlaks määrata.
 - 4) Praegu on kasutusele võetud garantiisumma puhul parim lähenemine võtta virtuaalselt kasutusele garantii (edaspidi „virtuaalne kasutuselevõtt“), mis vastab tegelikult kasutusele võetud summale ja IFRSi raames tagatud portfelli jaoks loodud reservidele. Virtuaalse kasutuselevõtu summa on praegu [6–8] miljardit eurot, st [9,2–11,2] miljardit eurot (tegelikult kasutusele võetud summa pluss reservid) miinus 3,2 miljardit eurot (esimese järjekoha kahju väärtpaperistamise seeria). Pank arvutab ka hinnangulise kasutusele võetud kogusumma (edaspidi „hinnanguline kasutusele võetud kogusumma“).
- (70) Garantii eest makstavad tasud koosnevad kahest komponendist: 4,00 % määraga põhitasu (edaspidi „põhitasu“) ja 3,85 % määraga lisatasu (edaspidi „lisatasu“). Põhitasu arvutamise alus on allesjäänud garantii kogusumma, st 10 miljardit eurot. Lisatasu arvutamise alus on kogu kasutusele võetud garantiisumma, mida ei ole võimalik praegu veel kindlaks määrata ⁽⁵⁷⁾.
- (71) IFRSi alusel käsitletakse allesjäänud garantii eest makstavaid tasusid kindlustusmaksetena ja need lisatakse lihtsalt kasumiaruandesse.
- (72) Kui garantii kasutuselevõtt muutub siiski tõenäoliseks või kui tegelikult kasutusele võetud summa on nullist suurem, muutub mõeldavaks tasu maksimine garantii selle osa eest. IFRSi alusel on sellised kulutused võrreldavad kohustustega (eelis anti, tuleb aga tagasi maksta), mille tagasimaksmiseks tuleb moodustada reservid. IFRSi nõuete kohaselt peavad need reservid suurenema, kui hinnanguline kasutusele võetud kogusumma kasvab. Garantii iga uus kasutuselevõtt suurendab hinnangulist kasutusele võetud kogusummat, mis toob kaasa vastavalt suurema tasu tulevikus ja see omakorda vajalike reservide kasvamise.
- (73) Lisatasu on seotud ajatamismehhanismiga, optioonitunnistusega, mis hakkab toimima, kui HSH esimese taseme omavahendite suhtarv on konsolideeritud tasandil (HoldCo + OpCo) 10 %. Ajatamismehhanism võimaldab kõikide tasutavate maksete ajatamist kuni aastani [2030–2040]. Peale selle on ajatamismehhanismi võimalik kohaldada ka reservidele, mis moodustatakse optioonitunnistuses sisalduvate tulevaste maksete tarbeks. See tähendab, et juba moodustatud reserve on võimalik kahjumi puhvriks kasutusele võtta, kui kahjum tooks kaasa esimese taseme omavahendite suhtarvu vähenemise alla 10 % ⁽⁵⁸⁾.

Järelevalvealane mõju

- (74) Teiseks, riskiga kaalutud varade arvutamisel vähendab garantii kõrgema nõudeõiguse järguga väärtpaperistamise seeriale kohaldatavat riskikaalu – vastavalt Basel II regulatiivsest valemist lähtuval meetodile (edaspidi „järelevalvealane valem“), mis on kohaldatav nii sünteetiliste väärtpaperistamise struktuuride kui ka teise järjekoha kahju garantii puhul – 20 %ni ⁽⁵⁹⁾.
- (75) Vastavalt järelevalve-eeskirjadele ja nende kohaldamisel arvesse võetavale järelevalveasutuste kaalutusõigusele tuleb silmas pidada kahte piirmäära, et garantii säilitaks selle toime. Esimene piirmäär sõltub oodatava kahjumi järelevalvealastest arvutustest (põhistsenaariumis), teine piirmäär on aga seotud ootamatu kahjumiga (lisakahjum halvima stsenaariumi korral) allesjäänud garantiiga hõlmatud portfellis. Allesjäänud portfelli tuleneva oodatava

⁽⁵⁷⁾ Vt põhjendused 24 ja 25.

⁽⁵⁸⁾ Vt põhjendus 25.

⁽⁵⁹⁾ Riskiga kaalutud varade arvutamisel teeb järelevalveasutus kindlaks selle kapitali absoluutsuuruse, mis pangal peab olema.

ja ootamatu kahjumi summa tuleb teatud ulatuses katta kasutusele võtmata garantiisummast. Ühe või mõlema piirmäära järgimata jätmine sõltub seetõttu olemasolevast kasutusele võtmata garantiisummast, mida mõjutab suuresti likvideeritud kahjumi suurus.

- (76) Kui esimesest piirmäärast ei peeta kinni, toob regulatiivse valemi kasutamine kaasa selle, et riskiga kaalutud varade suurus, mis on seotud kõrgema nõudeõiguse järguga väärtpaperistamise seeriaga, suureneb võrreldes 20 % miinimumiga, kusjuures selline tõus toimub proportsionaalselt garantiiga katmata kahjumi suurusega. Kui teisest piirmäärast ei peeta kinni, ei saa regulatiivset valemit põhimõtteliselt enam kohaldada. Sellisel juhul kasvavad kõrgema nõudeõiguse järguga väärtpaperistamise seeriaga seotud riskiga kaalutud varad vahetult 20 % miinimumilt tasemele, mis kehtiks ilma garantiita (edaspidi „kaljuefekt“).

4.1.2. 2016. aasta 1. meetmest tulenev eelis

- (77) Teate kohaselt jagatakse HSH ettevõteteks HoldCo ja OpCo. Vastavalt garantii hüvitamismehhanismile, mis kiideti heaks 2011. aasta otsusega, jäävad garantiitasud muutumatuks. Need jagunevad järgmiselt:

- 1) OpCo maksab endiselt 2,20 % garantii veel kasutusele võtmata osast;
- 2) HoldCo kannab kõik muud garantiitasu maksed:
 - 1) 1,80 % kogu allesjäänud garantiisummast;
 - 2) 2,20 % juba kasutusele võetud garantiiosast;
 - 3) 3,85 % garantii lõpuks kasutusele võetud osast, sõltuvalt optsoonitunnistusest.

- (78) OpCo-ks ja HoldCo-ks jagunemise tulemusena mõjutab garantii hüvitis endiselt OpCo raamatupidamisarvestust, ent kogu IFRS-il põhinev reservivajadus, mis tuleneb garantii kasutusele võetud osa eest makstavatest tasudest, tekib nüüd HoldCo-s. Komisjon rõhutab siiski, et panga konsolideeritud tasandil (HoldCo + OpCo) ei teki garantii struktuuris või selle mõjus muutusi, nii et HSH-le endale ei teki jagamise kui sellise tõttu lisaeelist.

- (79) Saksamaa võetud kohustuste kohaselt ei ole HoldCo ise äritegevusega seotud ega tekita seega lisaks tema OpCo-s olevast osalusest tulenevale sissetulekule muid tulusid. Siiski saab HoldCo OpCo-lt likviidseid vahendeid summas 260 miljonit eurot, sellest 50 miljonit eurot võõrandamisperioodi aegseteks tegevuskuludeks ja 210 miljonit eurot garantiitasudeks, mille maksetähtaeg saabub.

- (80) Komisjon juhib tähelepanu sellele, et tasu, mida HoldCo võõrandamismenetluse ajal vastavalt 2016. ja 2017. aasta lõpus maksab, sõltub eespool kirjeldatud maksekohustuste jagunemist silmas pidades järgmistest teguritest:

- 1) garantii allesjäänud kogusumma (1,80 % määraga garantiitasu arvutamise alus, edaspidi „1. tasukomponent“);
- 2) aastatel 2016 ja 2017 tegelikult kasutusele võetud garantiisumma (2,20 % määraga garantiitasu arvutamise alus, mille kannab HoldCo, edaspidi „2. tasukomponent“);
- 3) kogu kasutusele võetud garantiisumma (optsoonitunnistusega seotud 3,85 % määraga garantiitasu arvutamise alus, edaspidi „3. tasukomponent“).

1,80 % määraga põhitasu

- (81) 1. tasukomponendi puhul on allesjäänud garantiisumma praegu 10 miljardit eurot (sealhulgas 2013. aasta meede). See summa ei saa rohkem kasvada, sest 10 miljardit eurot kattub kindlaksmääratud ülempiiriga. Samuti on ebatõenäoline, et see summa võõrandamismenetluse ajal väheneb.

- (82) Kuna 10 miljardi euro suurune summa on 1,80 % määraga 1. tasukomponendi arvutamise alus, on komisjon seisukohal, et 1. tasukomponendi eest tuleb igal aastal maksta 180 miljoni euro suurust tasu.

2,20 % määraga põhitasu

- (83) 2. tasukomponendiga seoses tuleb komisjon meelde, et tagatud portfelist tulenev tasaarvestatud kahjum suureneb viimaste kättesaadavate hinnangute kohaselt 2016. aastal ligikaudu [3,2–5,0] miljardi euron, st seejärel on see 3,2 miljardi euro suurusest esimese järjekoha kahju väärtpaperistamise seeriast [0–1,8] miljardi euro võrra suurem.

- (84) See summa suureneb veelgi kahjumi võrra, mis tekib HSHs 2016. aasta 2. meetme tõttu, st kuni 6,2 miljardi euro EAD väärtuses tagatud varade üleandmisel avalik-õiguslikele omanikele. Kohustuste kohaselt tehakse varade üleandmisväärtus kindlaks teatele lisatud loendi alusel, mis kajastab komisjoni ekspertide tehtud turuhinna hindamise tulemusi.
- (85) Komisjon juhib tähelepanu sellele, et kohustuste kohaselt on pank seadnud eesmärgiks anda 2016. aasta juuni lõpuks üle vaid varasid summas 5 miljardit eurot EAD. Kuni üleandmise päevani jääb garantii suures osas kasutamata ja asjaomased tasud maksab seetõttu OpCo.
- (86) Üleantavate väärtuste loendi alusel (vt käesoleva otsuse II lisa) ja garantii kasutamise optimeerimisest olenemata jääb võimalik uus, garantii raames tasaarvestatud, portfelli ülekanemisest tulenev kahjum summas 5 miljardit eurot EAD – mis valiti välja olemasolevate varade loendist väärtusega [8–10] miljardit eurot EAD – eeldatavasti [1–4]–[1–4] miljardi euro vahele.
- (87) Komisjon on seetõttu seisukohal, et 2. tasukomponendi raames 2016. aastal kuue kuu eest makstav tasu on eeldatavasti vahemikus [25–35]–[25–35] miljonit eurot.
- 3,85 % määraga lisatasu
- (88) 3. tasukomponendi puhul juhib komisjon tähelepanu sellele, et 3,85 % määraga tasu maksmine on seotud optioonitunnistusega, mille puhul on otsustav 10 % suurune esimese taseme omavahendite suhtarv konsolideeritud tasandil (HoldCo + OpCo). Viimaste kättesaadavate andmete alusel on HSH esimese taseme omavahendite suhtarv juba 10 %lise alampiiri juures, kusjuures optioonitunnistuse raames jääb alles ligikaudu [700–800] miljonit eurot reserve.
- (89) [1–4]–[1–4] miljardi euro suurune lisakahjum, mis tuleneb varade üleandmisest väärtusega 5 miljardit eurot EAD pangalt liidumaadele, suurendab kogu kasutusele võetud garantiisummat ja tekitab seega nii 2. kui ka 3. tasukomponendi puhul edasise reserve moodustamise vajaduse IFRSi alusel.
- (90) Komisjonipoolne uurimine näitas, et reserve moodustamise lisavajadus IFRSi alusel jääb 2. tasukomponendi puhul eeldatavasti vahemikku [700–900]–[700–900] miljonit eurot.
- (91) Panga esitatud ümberkorralduskava kohaselt ei ole võimalik neid lisareserve panga netotuludest oletatavasti rahastada ja seetõttu tuleb konsolideeritud tasandil eeldatavasti kasutusele võtta optioonitunnistus umbes samas summas. Optioonitunnistuse selline kasutuselevõtt on siiski piiratud allesjäänud puhvri summaga, milleks on [700–800] miljonit eurot. Lisakulutused summas [700–900]–[700–900] miljonit eurot langetaksid seetõttu esimese taseme omavahendite suhtarvu konsolideeritud tasandil alla 10 %.
- (92) 3. tasukomponendi reservid on samuti optioonitunnistusega kaetud (vt põhjendus 73). Kuna pärast 2. tasukomponendi reserve moodustamist kasutatakse kogu reservipuhver optioonitunnistuse raames ära ja esimese taseme omavahendite suhtarv langeks juba alla 10 %, tuleks lisareserve moodustamine 3. tasukomponendi jaoks samuti ajatada.
- (93) Igasugune varade üleandmine võõrandamisperioodil suuremas summas kui 5 miljardit eurot, nagu Saksamaa kohustustes lubatud, toob eeldatavasti kaasa edasise kahjumi. See kahjum vähendaks esimese taseme omavahendite suhtarvu konsolideeritud tasandil veelgi, mille tulemusel muutub vähem tõenäoliseks, et see suhtarv tõuseb üle 10 %. Ainult sellisel juhul oleksid maksed või reservid 3. tasukomponendi jaoks vajalikud.
- (94) Komisjon peab seetõttu tõenäoliseks, et võõrandamismenetluse ajal ei ole maksed või reservid 3. tasukomponendi jaoks vajalikud. Lisaks tuletab komisjon meelde, et liidumaadel on garantiilepingu alusel õigus loobuda pärast edukat võõrandamist 3,85 % suuruse lisatasu maksmisest ⁽⁶⁰⁾.

⁽⁶⁰⁾ See õigus anti juba esialgses, 2009. aasta garantiilepingus.

Tasude maksmine 2016. aasta 1. meetme raames

- (95) Võttes arvesse esitatud teavet, sealhulgas asjaolu, et 2016. aasta 2. meede, st varade üleandmine peab olema ellu viidud 2016. aasta juuni lõpuks, teeb komisjon järelduse, et HoldCo makstav tasu 2016. aasta eest jääb eeldatavasti vahemikku [205–210]–[210–220] miljonit eurot. Komisjon väljendab heameelt selle üle, et see vahemik kattub suures osas OpCo-lt HoldCo-le eraldatud likviidsete vahenditega summas 210 miljonit eurot.
- (96) Peale selle maksab OpCo tasu, mis moodustab 2,20 % kasutusele võtmata garantiisummast ja millele ei lisandu ajatamismehhanismi, ning see katab eelkõige täielikult 2016. aasta esimese kuue kuu garantiitasu, enne kui 2016. aasta 2. meede ellu rakendatakse.
- (97) Kätesaadava teabe alusel ei jää garantiitasu maksed, mida liidumaad 2016. aasta eest pärast 2016. aasta meetmete ellurakendamist saama hakkavad, seega väga tõenäoliselt alla [385–400] miljoni euro ([175–190] miljonit eurot OpCo-lt + 210 miljonit eurot HoldCo-lt). See tähendab, et 2016. aastal ajatatakse kuni järgmise maksetähtpäevani kuni [0–15] miljoni euro suurune tasusumma. Ajatamine hüvitatakse iga-aastase intressimääraga 10 %.

Tasude maksmine 2017. aastal

- (98) Komisjon märgib siiski, et HoldCo 2017. aastal makstavad tasud võiksid olla suuremad, sest võimalik on, et edasised garantiiga kaetud varad antakse üle avalik-õiguslikele omanikele ja HoldCo peab 2,20 % määraga garantiitasu maksuma kogu aasta jooksul.
- (99) Nagu juba märgitud, ei hakka HoldCo tulu teenima; seetõttu on tõenäoline, et kui OpCo võõrandamine toimub pärast 2017. aasta tasude maksetähtaega, ei ole HoldCo selle maksetähtaja saabumisel suuteline 2017. aasta garantiitasu maksuma. Saksamaa kohustuste kohaselt ajatatakse tasude maksmine sellisel juhul kuni järgmise maksetähtpäevani turul tavapärase intressiga 10 %.
- (100) Komisjon juhib tähelepanu sellele, et HSH võõrandamise lõplik tähtaeg on Saksamaa kohustuste kohaselt 28. veebruar 2018 ja et tulu, mida HoldCo edukast võõrandamisest saab, kasutatakse esmajoones garantiist tulenevate maksekohustuste täitmiseks.
- (101) Seetõttu ajatatakse maksekohustused, mida ei ole võimalik 2017. aasta lõpuks täita, ainult juhul, kui OpCo-d ei ole selleks hetkeks veel võõrandatud. Isegi sellisel juhul ajatatakse maksed kõige enam kaheks kuuks, kuni OpCo on võõrandatud või kuni on alustatud korrakohast likvideerimist. Selline ajatamine hüvitatakse iga-aastase intressimääraga 10 %.

Järeldus

- (102) Kokkuvõtteks täheldab komisjon riski, et tasusid summas 400 miljonit eurot, mis tuleks praeguse garantiilepingu alusel 2016. aasta lõpuks tasuda (1,80 % + 2,20 % 10 miljardi euro suurusest kasutamata garantiisummast) ei maksta täies ulatuses, ent sellegipoolest ei ajatata eeldatavasti rohkem kui [0–15] miljonit eurot. 2017. aastal makstavad tasud tuleb seevastu ilmselt täielikult ajatada, kusjuures see oleks 28. veebruari 2018. aasta võõrandamistähtaega silmas pidades siiski piiratud kõige enam kahe kuuga.
- (103) Kohustuste kohaselt hüvitatakse kogu ajatamine iga-aastase intressimääraga 10 %. HSH kõige likviidsemate madalama järgu võlakirjadega ⁽⁶¹⁾ kaubeldi pärast 2015. aasta oktoobris saavutatud kokkulepet aastatootlusega 7,5–8 %; praegu on nende aastatootlus ligikaudu 10,6 %. Nende mõlema emissiooni maksetähtaeg saabub võõrandamismenetluse ajal 2017. aasta veebruaris, mil tuleb tagasi maksta nimisumma 928 miljonit eurot. Need pakuvad teavet HSH kapitalisarnase riskipositsiooniga seotud riski turuhinna kohta ja annavad seega konservatiivse hinnangu turul tavapärase hüvitise suuruse kohta tasude võimaliku ajatamise korral.
- (104) Võttes arvesse HSH kõnealuste madalama järgu emissioonide tootluse vahet ja asjaolu, et võimalik ajatamine 2016. aastal ei oleks eeldatavasti piiratud rohkem kui [0–15] miljoni euroga, peab komisjon iga-aastast 10 % määraga riskihüvitist turul tavapäraseks, pidades silmas ühe aasta võrra ajatatud [0–15] miljoni euro suurust makset.

⁽⁶¹⁾ ISIN koodid DE000HSH2H15 ja DE000HSH2H23.

- (105) Mis puudutab 2017. aastal täidetavate maksekohustuste võimalikku ajatamist, siis märgib komisjon esmalt, et ajatamiseni jõutaks alles siis, kui võõrandamine jääb enne 2017. aasta lõppu toimumata. Võimalik ajatatud summa oleks eeldatavasti võrreldav mõlema madalama järgu emissiooni tasumata summaga; ent siiski oleks ajatamine lõplikku võõrandamistähtaega silmas pidades piiratud kõige enam kahe kuuga, mistõttu väheneks olulisel määral ajatamisega seotud risk. Kuna 2017. aasta ajatatud maksekohustustel oleks seega lühem tähtaeg kui madalama järgu emissioonidel ja kuna sellega seotud risk on vastavalt väiksem, peab komisjon 10 % määraga iga-aastast tasu turul tavapäraseks.
- (106) Komisjon jõuab kokkuvõttes järeldusele, et kuna avalik-õiguslikele omanikele võlgnetavate garantiitasude võimalik osaline ajatamine a) 2016. aastal – kui üldse – puudutaks eeldatavasti ainult väikest summat, b) oleks 2017. aastal makstavate tasude puhul ajaliselt piiratud – kui sõltuvalt võõrandamise tegelikust kuupäevast üldse selleni jõutaks – ja c) hüvitataks igal juhul turul tavapärase intressimääraga, siis ei teki HSH-le 2016. aasta 1. meetme ellurakendamisel punktides a ja b nimetatud olemasolevatest riskidest tulenevat lisaelist.

4.1.3. 2016. aasta 2. meetmest tulenev eelis

- (107) Saksamaa võetud kohustuste alusel annab HSH liidumaadele üle portfelli praegu garantiiga kaetud varadega summas kuni 6,2 miljardit eurot. Üleandmine võib toimuda mitmes osas võõrandamismenetluse käigus aastatel 2016 ja 2017.
- (108) Üleantava portfelli kindlaksmääramiseks valisid Saksamaa ja pank välja garantiiga kaetud varad väärtuses [8–10] miljardit eurot, mida saaks avalik-õiguslikele omanikele üle anda. Komisjon märgib, et peaaegu kõikide nende varade puhul on tegemist viivislaenudega laevanduse rahastamise valdkonnast, mis oli üks panga raskuste peapõhjjustest ⁽⁶²⁾.
- (109) Kuna praegu ei leidu turul nendele varadele ostjat, on komisjon seisukohal, et selline üleandmine avalik-õiguslikele omanikele on võrdväärne langenud väärtusega varade toetusmeetmega. Kooskõlas komisjoni põhimõtetega ja nii, nagu komisjon märkis hiljuti otsustes Itaalia ja Ungari viivislaenude kohta, ⁽⁶³⁾ saab sellist varade üleandmist käsitleda abi mittesisaldavana ainult juhul, kui see toimub turul tavapärasel tingimustel.
- (110) Esmajoones on komisjon selgitanud, et võttes arvesse portfelli olemust ja ostja puudumist turul, lähtub ta oma hinnangus turuväärtuse arvutamise põhimõtetest vastavalt teatisele langenud väärtusega varade käsitlemise kohta ⁽⁶⁴⁾. Hinnangu esmane eesmärk ei seisne seega mitte piisava õiglase väärtuse, vaid turuväärtuse kindlaksmääramises, mille puhul saab komisjon – kui turuväärtust kasutatakse avaliku sektori asutusega sõlmitavas tehingus üleandmishinnana – võtta aluseks selle, et pangale ei teki eelist. Niimoodi on tal võimalik välistada riigiabi olemasolu. Hindamisel tuleb seetõttu toimida eriti ettevaatlikult ja konservatiivselt.
- (111) Komisjon andis sõltumatutele hindamiseksperitidele ülesande abistada teda kõnealuste varade turuväärtuse kindlaksmääramisel.

Turuväärtuse hindamine

- (112) Pärast komisjoni ja tema ekspertide esimest andmepäringut 2015. aasta detsembri keskel esitas pank 18. jaanuaril 2016 vajaliku teabe. 20. jaanuarist 19. märtsini 2016 toimus arvukalt kontakte, kohtumisi, arutelusid ja andmete edastamist.
- (113) Portfell hõlmab ligikaudu [...] laene, mis on tagatud [...] laeva ja muude varadega. Et vältida probleeme tagatistega, mida kasutati mitme laenu tagamiseks, on pank loonud nn „struktuuritasandi“, mille puhul on tegemist kõige madalama tasandiga, kus tagatise on võimalik täpselt rida-realt vaadata. Portfellis on [...] struktuuririda.

⁽⁶²⁾ Vt punkt 2.1.

⁽⁶³⁾ Riigiabi juhtumid SA.43390 (2016/N) ja SA.38843 (2015/N), seni avaldamata.

⁽⁶⁴⁾ Komisjoni teatis langenud väärtusega varade käsitlemise kohta ühenduse pangandussektoris (ELT C 72, 26.3.2009, lk 1).

- (114) Kooskõlas ettevaatlike ja konservatiivsete hindamis põhimõtete püstitasid komisjoni eksperdid panga esitatud andmete alusel hulga hüpoteese. Näiteks hinnati konservatiivselt nulliga ja jäeti arvestusest välja laevadest erinevad tagatised, mille kohta komisjoni ekspertidele andmeid ei esitatud. Kuna puuduvad andmed selle kohta, milline on üksikute võlausaldajate nõuete täpne tähtsuse järjekord seoses tagatiste kaudu tekkivate rahavoogudega, liigitati kõik laevadega seotud tagatistest tulenevad nõuded, mille puhul ei ole tegemist garantiinõuetega, esimese järgu nõueteks ja arvati tagatiste väärtusest maha. Samuti ei võetud arvesse olemasolevate laenude hiljutise restruktureerimise kaudu saadud eeliseid.
- (115) Komisjoni eksperdid kasutasid diskonteeritud rahavoogude mudelit. Kõik põhitegevuse rahavood kohandati jälgitavate turuandmetega, näiteks kehtivate laevaveolepingutega. Tehti mahaarvamisi viimastest laevade likvideerimisväärtuse hinnangutest, et võtta arvesse müügikulusid ja ajavahemikku kuni müügini ning korrigeerida statistiliselt jälgitavaid moonutusi teatud audiitorite koostatud hinnangutes. Laevade majanduslikult kasulikku tööga kohandati jälgitavate andmetega allapoole. Kõiki rahavoogusid võrreldi kolmandate pakkujate turu võrdlusnäitajatega, mis olid kättesaadavad, ning piirati nende võrdlusnäitajate suurusega. Rahavoogude ja likvideerimisväärtuste kasvumäärad arvutati nende turu võrdlusnäitajate alusel, kuid sealjuures jäidi siiski viieaastase ajavahemiku juurde.
- (116) Pangaga kokkulepitud hindamise tähtpäev oli 31. detsember 2015, ent enamik panga andmeid olid esitatud 30. septembri 2015. aasta seisuga. Seetõttu jätsid komisjoni eksperdid kõik asjaomaste prognooside alusel 2015. aasta neljandas kvartalis loodavad rahavood hinnangust välja.
- (117) Oma ekspertide hinnangu alusel teeb komisjon järelduse, et kogu [8–10] miljardi euro EAD suuruse portfelli turuväärtus on [33,4–56,8 %] EADst. Portfelli turuväärtus summas 6,2 miljardit eurot EAD, mis on võimalik nendest varadest välja valida, jääb vahemikku 33,4–56,8 % EADst. Hinnang esitati Saksamaale ja pangale ridade kaupa struktuuritasandil.

Järeldus

- (118) Vastavalt kohustustele kasutavad pank ja avalik-õiguslikud omanikud teatele ja käesolevale otsusele lisatud (II lisa) reapõhist hinnangut, et selgitada välja kindla portfelli kehtiv üleandmisväärtus. Väljavalitud portfelli summa koos kõikide osadega ei tohi ületada 6,2 miljardit eurot EAD. Vastavalt kohustustele ajakohastab komisjon iga üleandmise korral pärast 31. augustit 2016 väljavalitud varade hinnangut, et tagada turuväärtuse kohandamine varade ja turumuutustega.
- (119) Lõpuks rõhutab komisjon, et laenude müük liidumaadele eeltoodust tulenevate hindadega toob panga jaoks kaasa lisakahjumi, mis kajastub kasumiaruandes ja mis tuleb tasakaalustada panga olemasoleva kapitalivaruga. Veel tuletab komisjon meelde, et nagu on kirjeldatud põhjendustes 75 ja 76, võib selline müük mõjutada negatiivselt garantii toimimist ning on järelevalveasutuse otsustada. Kõik need mõjutegurid võivad vähendada edaspidi panga kapitalivaru. Komisjon rõhutab siiski, et uut kapitalitoetust pangale mingitel tingimustel ei anta.
- (120) Uuritud kohustuste alusel on komisjon veendunud, et 2016. aasta 2. meede, st varade üleandmine avalik-õiguslikele omanikele, toimub turuväärtuse alusel ega too seega kaasa mingit eelist. Sellest tulenev kahjum tasakaalustatakse panga olemasoleva kapitalivaruga ilma lisatoetusteta.

4.1.4. Järeldus

- (121) Komisjon teeb eeltoodud hinnangu alusel järelduse, et 2016. aasta meetmed ei sisalda riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

4.2. Kokkusobivus siseturuga

- (122) Nagu komisjon eelmises punktis märkis, ei sisalda 2016. aasta meetmed riigiabi.

- (123) Komisjon tunnistas 2013. aasta meetme algatamisotsuses esialgu siseturuga kokkusobivaks, kuid algatas siiski ametliku uurimismenetluse, sest ta kahtles meetme kokkusobivuses siseturuga ja eelkõige selles, kas HSH muutuks uue äriplaani alusel uuesti elujõuliseks, nagu 2011. aasta otsuses on eeldatud ⁽⁶⁵⁾.
- (124) Kuna 2013. aasta meetmest teatati ja see tunnistati esialgu siseturuga kokkusobivaks enne, kui 2013. aasta pangandusteatis ⁽⁶⁶⁾ jõustus, tugineb komisjon 2013. aasta meetmele riigiabi seisukohast hinnangu andmisel endiselt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktile b, nagu on selgitatud 2011. aasta pikendamisteatises, ja finantseerimisasutustele antava riigiabi üldpõhimõtetele, mis on esitatud 2008. aasta pangandusteatises, mida arendati edasi rekapitalizeerimisteatises ja ümberkorraldamisteatises ⁽⁶⁷⁾ ning muudeti 2010. ja 2011. aasta pikendamisteatistega.

4.2.1. Menetluse algatamise põhjuste uurimine

- (125) Seoses oma kahtlustega elujõulisuse taastamise suhtes nimetas komisjon algatamisotsuses eelkõige kolme tegurit (põhjalikuma ülevaate saamiseks vt punkt 2.4):
- 1) laevandussektori majandusolukorra edasine halvenemine;
 - 2) panga nõrgem majandustulemus võrreldes 2011. aasta otsuse põhistsenaariumi finantsprognosidega, eelkõige uute tehingute oodatavaid arengusuundumusi silmas pidades;
 - 3) suuremad garantiitasud garantiisumma suurendamise tagajärjel.
- (126) Nagu on selgitatud punktis 1, esitas Saksamaa komisjonile mitu panga välja töötatud ümberkorralduskava. Sellega seoses tuleb siiski tähelepanu pöörata järgmistele aspektidele:
- 1) olukord laevandussektoris on alates algatamisotsuse vastuvõtmisest endiselt kiiresti halvenenud. Laevanduse indeks Baltic Dry jõudis 2016. aasta veebruaris uude enneolematusse madalseisu, mis tõi HSH-le kuuluvas laevade portfellis kaasa senisest veelgi suurema ja ulatuslikuma kahjumi;
 - 2) igal aastal alates algatamisotsuse vastuvõtmisest on HSH-l jäänud täitmata tema enda prognoosid uute tehingute mahu kohta, mida on erinevates kavades juba märgatavalt allapoole korrigeeritud; see kehtib eelkõige laevanduse rahastamise ja äriklientide valdkonna kohta;
 - 3) tasude maksmine koormab endiselt märgatavalt HSH elujõulisust ja tõenäosus, et garantii kogusumma selle kehtivuse ajal kahaneb, on tugevasti vähenenud.
- (127) Komisjon ei leia seetõttu, et tema algatamisotsuses väljendatud kahtlused on ümberkorralduskavadega hajutatud.

4.2.2. Abi eesmärgi muutmine

- (128) Komisjoni sõnul teatas Saksamaa 2013. aasta meetmest uuesti kui riigiabist HSH Nordbanki korrakohaseks likvideerimiseks kas abi mittesisaldava müügi või uute tehingute tegemise lõpetamise ja likvideerimise teel. Abi nimetatud uut eesmärki silmas pidades peab komisjon talle edastatud ümberkorralduskavade põhjalikumalt uurimist tarbetuks ega tee mingeid järeldusi asjaolust, et tema kahtlusi panga elujõulisuse taastamise suhtes ei hajutatud.
- (129) Selle asemel uurib komisjon abi kokkusobivust ümberkorraldamisteatise punkti 2, eelkõige alapunkti „Elujõulisuse taastamine panga müümise kaudu“ alusel, ning 2008. aasta pangandusteatise punkti 5 ⁽⁶⁸⁾ „Finantsasutuste lõpetamine vastavalt lõpetamiskavale“ alusel.

⁽⁶⁵⁾ Vt algatamisotsuse põhjendus 56.

⁽⁶⁶⁾ Komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta alates 1. augustist 2013 finantskriisi kontekstis pankade kasuks võetavate toetusmeetmete suhtes (ELT C 216, 30.7.2013, lk 1).

⁽⁶⁷⁾ Komisjoni teatis finantssektori elujõulisuse taastamise ja praeguse kriisi olukorras riigiabi eeskirjade kohaste ümberkorraldamismetmete hindamise kohta (ELT C 195, 19.8.2009, lk 9).

⁽⁶⁸⁾ Vt põhjendus 124, kus antakse põhjalik selgitus, miks on 2008. aasta pangandusteatis käesolevas juhtumis oluline.

(130) Ümberkorraldamisteatise punkti 2 kohaselt võib pikaajalise elujõulisuse taastamisele kaasa aidata raskustes oleva panga müümine muule finantsasutusele, kui ostja on elujõuline ja võimeline raskustes oleva panga edukalt üle võtma. Ostja peab tõendama ühendatud üksuse elujõulisust.

(131) 2008. aasta pangandusteatise punkti 5 kohaselt tuleb lõpetamiskava kohaseks finantsasutuste lõpetamiseks antavat abi hinnata 2008. aasta pangandusteatise punkti 3, eelkõige alapunktide

- 1) „Erasektori osa minimaalselt vajaliku abi andmisel“ ja
- 2) „Konkurentsi põhjendamatult kahjustamise vältimine“ alusel.

Need tingimused vastavad eduka müügi korral ümberkorraldamisteatise punkti 2 kehtivatele tingimustele.

(132) Kuna panga korra kohane likvideerimine on võimalik saavutada OpCo võõrandamise kaudu, peavad lisaks veel olema täidetud 2008. aasta pangandusteatise punkti 49 konkreetset kriteeriumid: „Selleks et tagada, et abi ei antaks finantsasutuse ostjale või tema osale ega müüdavale üksusele, tuleb järgida teatavaid [...] tingimusi [...]:

- 1) müük tuleb läbi viia avatult ja kedagi diskrimineerimata,
- 2) müük peab toimuma turutingimustel,
- 3) [...] peab finantsasutus [...] taotlema [...] võimalikult suurt hinda.“

Need tingimused vastavad võõrandamismenetluse seisukohast ümberkorraldamisteatise punkti 2 tingimustele.

(133) 2008. aasta pangandusteatise punkti 50 kohaselt tuleb ostjale või müüdud üksusele antud ning eespool nimetatud kriteeriumide alusel kindlaks tehtud uue abi õigusparasust eraldi hinnata.

4.2.3. Minimaalselt vajaliku abi andmine

(134) Võttes arvesse minimaalselt vajaliku abi andmist ja erasektori osa, viitab komisjon oma hinnangule algatamisotsuse põhjenduses 57, kus ta jõudis järeldusele, et teise järjekoha kahju garantii – mille puhul oli tegemist uue abiga – suurendamine jäi esialgu 2011. aasta otsuses heaks kiidetud piiridesse. Komisjon teeb seetõttu järelduse, et 2011. aasta otsusega heaks kiidetud hüvitis on ka uue meetme puhul asjakohane.

(135) Meetme esialgsel heakskiitmisel lisas komisjon oma uurimisse ka 275 miljoni euro suuruse ühekordse makse pangalt garantii andjale ja asjaolu, et 3 miljardi euro suurust lisagarantiid võib olemasoleva 7 miljardi euro suuruse garantii suhtes vaadelda esmatähtsana. Nende mõlema lisaelemendi alusel jõudis komisjon järeldusele, et hüvitise puhul on võetud asjakohaselt arvesse suuremat riski garantii andja jaoks.

(136) Komisjon jääb selle hinnangu juurde ja juhib samal ajal tähelepanu sellele, et suur osa garantiitasu struktuurist oli kavandatud tagama abisumma piisavat tagasinõuet. Kuna uute õigusnormidega hoolitsetakse selle eest, et need summad tegelikult garantii andjale tagasi makstakse, tagab see, et abi, mida HSH kriisi ajal sai, piirdub minimaalselt vajalikuga.

(137) Kulude jagamise meetmed on ellu viidud 2011. aasta otsuses ette nähtud viisil ja komisjon kinnitab oma algatamisotsuses toodud hinnangut, et tal ei ole kahtlust, et kõnealused meetmed on 2013. aasta meetme kokkusobivuse mõttes endiselt asjakohased.

(138) Komisjon teeb selle põhjal järelduse, et abi piirdub minimaalselt vajalikuga ja sisaldab piisavat omanust.

4.2.4. Konkurentsi põhjendamatu kahjustamise vältimine

- (139) Konkurentsi kahjustamisega seoses võtab komisjon teadmiseks, et abi eesmärk on tagada lõpuks HSH kui iseseisva finantseerimisasutuse kadumine turult kas a) teisele finantseerimisasutusele võõrandamise kaudu või b) uute tehingute tegemise lõpetamise kaudu, mille tagajärjel muutub HSH turuosa teiste turuosaliste jaoks kättesaadavaks.
- (140) Komisjon on seisukohal, et Saksamaa esitatud kohustuste eesmärk võõrandamismenetluse ajal on täita 2008. aasta pangandusteatises punktis 3 esitatud tingimused konkurentsi kahjustamise vähendamiseks:
- 1) äritegevuse piiramine laevanduse rahastamise valdkonna piiramise kaudu [1–2] miljardi euronit aastas ja äriklientide valdkonna piiramise kaudu Saksamaaga seotud tehingutega ning kohustuse kaudu mitte kaubelda enda nimel;
 - 2) bilansimahu edasine vähendamine 2016. aastal [100–110] miljardi euronit ja 2017. aastal [90–100] miljardi euronit ning
 - 3) selliste äritavade piiramine, mis ei sobi kokku abi saamisega, näiteks reklaamikeeld, ülevõtmiskeeld ja hüvitise ülempiir.
- (141) Lisaks väärtustab komisjon Saksamaa kohustust, et HSH Nordbank võtab pärast edukat võõrandamist uue nime ja et antud on sõnaselge luba HSH varade võõrandamiseks üksikult või pakettidena erinevatele ostjatele, nagu kohustustes on öeldud.
- (142) Kui võõrandamismenetlus ei lõpe edukalt põhjusel, et a) pakkujaid ei ole, b) on ainult pakkujad, kes ei tule kohustuste alusel kõne alla, c) kõrgeim pakkumine viib negatiivse hinnani või d) komisjonipoolne elujõulisuse hinnang lõpeb tulemusega, et ühendatud ettevõtte ei ole elujõuline, võtavad Saksamaa ja HSH kohustuse, et pank lõpetab uute tehingute tegemise ja hakkab haldama oma varasid korrahase likvideerimise eesmärgil ⁽⁶⁹⁾.
- (143) Sellele tuginedes on komisjon seisukohal, et Saksamaa võetud kohustused tagavad võõrandamismenetluse ajal ja järel ning selle lõplikust tulemusest sõltumata konkurentsi põhjendamatu kahjustamise vältimise.

4.2.5. Võõrandamismenetlus

- (144) Nagu punktis 4.1 on üksikasjalikult kirjeldatud, jagatakse HSH 2016. aasta meetmete raames valdusettevõtjaks HoldCo ja tegevütarettevõtjaks OpCo, kusjuures OpCo kas võõrandatakse 28. veebruariks 2018 või peab lõpetama uute tehingute tegemise. Need meetmed ei sisalda uut abi.
- (145) Ümberkorraldamisteatises punkti 2 ja 2008. aasta pangandusteatises punkti 5 kohaselt peavad olema täidetud teatud tingimused, et võõrandamismenetlusega suudetaks a) taastada panga võõrandamise kaudu selle elujõulisus ja b) tagada, et ostjale abi ei anta.
- (146) Mis puudutab küsimust võimaliku abi kohta ostja kasuks, siis kiidab komisjon heaks Saksamaa kohustuse võõrandada OpCo avatud, läbipaistvas ja konkrentsil põhinevas pakkumismenetluses ning positiivse hinnaga 28. veebruariks 2018. Saksamaa esitab komisjonile ajakava koos järelevalve vaheetappidega kohe, kui võõrandamismenetlus on alanud. Kohustustes on ta juba esitanud olulisimate vaheetappide hiliseimad võimalikud tähtajad.
- (147) Seoses küsimusega, kas võõrandamise tulemuseks on elujõuline ettevõtte, võtab komisjon heameelega teadmiseks Saksamaa mõlemad kohustused, et võõrandamismenetluses osalevad pakkujad peavad olema a) vajalike finantsressursidega ja sektori kohta oluliste tõendatud teadmistega, et juhtida OpCo-d elujõulise ja aktiivse konkurendina ja b) avalikust sektorist sõltumatud. Liidumaapangad ja avalik-õiguslikud hoiukassad (kui nad esitavad pakkumise koos teiste pakkujatega) võivad pakkumismenetluses osaleda.
- (148) Lisaks kiidab komisjon heaks hulga Saksamaa kohustusi, mille eesmärk on OpCo majandusolukorra parandamine, näiteks edasiste ümberkorraldusmeetmete võtmine kulude vähendamise vormis (2016. aastal [570–590] miljoni euronit ja 2017. aastal [520–550] miljoni euronit), panga likviidsuse ja riskide juhtimise parandamine ning üldine kohustus panga varade ja kohustuste jätkusuutlikuks haldamiseks, et parandada väljavaateid edukaks võõrandamiseks võimalikult kõrge hinnaga ja kohustusi täites.

⁽⁶⁹⁾ Vt kohustuste loendi punkt 5.9.

- (149) Komisjon juhib tähelepanu sellele, et kui võõrandamismenetluse raames on laekunud lõplik pakkumine, peab komisjon vastu võtma järgmise otsuse. Selles otsuses uuritakse, a) kas ühendatud ettevõtte on tegelikult elujõuline ja b) kas lõplik hinnapakumine on tegelikult positiivne ning ostjale ega võõrandatud finantseerimisasutusele ei anta võõrandamismenetluse käigus abi⁽⁷⁹⁾. Komisjonile teeb heameelt Saksamaa kohustus edastada lõplik pakkumine kontrollimiseks ja heakskiitmiseks komisjonile.
- (150) Vajaliku elujõulisuse hindamise kohta märgib komisjon, et lihtsalt omanikuvahetus, mis ei sisalda ärimudeli muutmist, nt börsile mineku korral, tooks elujõulisuse suhtes kaasa samad kahtlused, mida komisjon väljendas algatamisotsuses ja mida ei olnud võimalik hajutada, nagu on selgitatud käesoleva otsuse punktis 4.1.2.
- (151) Kõnealuste kohustuste ja eeltoodud kaalutluste alusel teeb komisjon järelduse, et 2008. aasta pangandusteatise punkti 49 ning ümberkorraldamisteatise punktide 17 ja 18 tingimused on täidetud.

4.2.6. Järelevalve

- (152) Komisjon tunneb rõõmu Saksamaa kinnituse üle, et kohustuste täitmist lastakse ulatuslikult ja üksikasjalikult kontrollida kvalifitseeritud ja sõltumatul järelevalve eest vastutaval usaldusisikul.

5. JÄRELDUS

- (153) Komisjon teeb kohustuste ja eeltoodud hindamise alusel järelduse, et 2013. aasta meedet, millest teatati uuesti abina HSH korrahaseks likvideerimiseks, võib käsitleda siseturu eeskirjadega kokkusobivana,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

2016. aasta meetmed, mida Saksamaa kavatses HSH Nordbanki jaoks võtta, ei kujuta endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

Artikkel 2

2013. aasta meede, teise järjekoha kahju garantii taassuurendamine 3 miljardi euro võrra, mida võimaldas HSH Nordbankile Finanzfonds AöR, kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ja on käesoleva otsuse I lisas toodud kohustusi silmas pidades siseturuga kokkusobiv.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Saksamaale.

Brüssel, 2. mai 2016

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Margrethe VESTAGER

⁽⁷⁹⁾ Komisjon rõhutab, et krediidasutuste taastamist ja kriisilahendust käsitleva direktiivi (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012, ELT L 173, 12.6.2014, lk 190) jõustumise järel võib mis tahes uut, võõrandamismenetluse käigus kindlaks määratud abi anda ainult kriisilahenduse korral ja see peab olema vormistatud komisjoni eraldi otsusega.

I LISA

KOHUSTUSTE LOEND RIIGIABIMENETLUSES SA.29338 HSH NORDBANK AG

Saksamaa kohustub tegema järgmist.

1. **[Ümberkorraldusperiood ja järelevalve eest vastutav usaldusisik]**
 - 1.1. **[Ümberkorraldusperiood]** Ümberkorraldusperiood lõpeb võõrandamismenetluse lõppedes. Ümberkorraldusperioodil tuleb täita järgmised kohustused, kui asjaomase kohustuse konkreetsest sõnastusest ei tulene teisiti.
 - 1.2. **[Järelevalve eest vastutav usaldusisik]** Kõigi esitatud kohustuste täieliku ning nõuetekohase täitmise üle teostab ümberkorraldusperioodil pidevat, ulatuslikku ja üksikasjalikku kontrolli piisavalt kvalifitseeritud, järelevalve eest vastutav usaldusisik (*monitoring trustee*), kes on HSHst sõltumatu.
2. **[Valdusstruktuur]**
 - 2.1. **[Valdusstruktuuri loomine]** HSH jagatakse valdusettevõtjaks („HoldCo“) ja võõrandatavaks tütarettevõtjaks („OpCo“).
 - 2.2. **[Tütarettevõtja]** OpCo-le hakkavad kuuluma kõik HSH varad ja kohustused, kaasa arvatud garantiiga kaetud varad (kui neid ei võõrandata punkti 4 kohaselt liidumaadele), garantii ise ja pangalitsents. Et oleks võimalik tagada HoldCo igapäevane tegevus, annab OpCo talle likviidseid vahendeid summas 50 miljonit eurot.
 - 2.3. **[Valdusettevõtja]** Kui välja arvata punktides 2.2. ja 3.3 nimetatud likviidsed vahendid, siis koosneb HoldCo bilansi aktiiva osalusest OpCo-s. HoldCo-le kuulub kuni võõrandamiseni vähemalt 90 % OpCo aktsiatest.
3. **[Garantiikohustused]**
 - 3.1. **[Garantiikohustuste jagamine]** HSH Finanzfonds AöR-i ja HSH vahel 2. juunil 2009 sõlmitud garantiilepingut kohandatakse järgmiselt.

OpCo maksab hüvitisena kapitalitoetuse saamise eest 2,2 % põhitasu veel kasutusele võtmata garantiist.

Kõik muud 20. septembri 2011. aasta heakskiitmisotsuses C 29/2009 (ex N 264/2009) kirjeldatud HSH kohustused garantiilepingu alusel, st

 - a) 2,2 % määraga põhitasu hüvitisena garantii kasutusele võetud osa eest;
 - b) 1,8 % määraga põhitasu tagastusmaksena ning
 - c) 3,85 % määraga lisatasu, kaasa arvatud optsoonitunnistus;

sealhulgas kõik sellega seotud bilansilised reservid, antakse alates 1. jaanuarist 2016 üle HoldCo-le.
 - 3.2. **[Vastavusklausel]** Garantiikohustuste üleandmine HoldCo-le ei mõjuta 20. septembri 2011. aasta heakskiitmisotsuse C 29/2009 (ex N 264/2009) alusel kokku tasumisele kuuluvaid garantiikohustusi.
 - a) 2. juuni 2009. aasta garantiilepingu eeskirjad jäävad pärast heakskiitmisotsusest tulenevate komisjoni nõuete täitmist samaks, võttes arvesse tasukohustuste jagamisest tulenevaid muudatusi vastavalt punktile 3.1.
 - b) Optsoonitunnistuse jaoks otsustav 10 % suurune esimese taseme põhiomavahendite miinimummäär arvutatakse kuni võõrandamiseni kogu kontserni kapitaliseerituse alusel, eduka võõrandamise korral HoldCo kapitaliseerituse alusel. Kui võõrandamisprotsess lõpeb tulemusteta, arvutatakse otsustav suhtarv endiselt kogu kontserni kapitaliseerituse alusel.
 - c) HoldCo ülevõetud lisatasu määraga 3,85 % võib OpCo aktsiate müügi korral avalik-õiguslike omanike nõudel vähendada proportsionaalselt nende otsese ja kaudse osalusega.

- 3.3. **[Garantiikohustuste täitmine]** Tulu, mida HoldCo saab oma osaluse võõrandamisest OpCo-s, kasutatakse esmajoones ülevõetud tasukohustuste täitmiseks. HoldCo maksevõime tagamiseks lepitakse kokku sobivad meetmed, st nõuete kvalifitseeritud allutamine garantii raames HSH Finanzfonds AÖR-i ja HoldCo vahel. Võõrandamismenetluse tulemusteta lõpetamise korral tühistavad liidumaad nõuete allutamise mõju õiguslike võimaluste raames ja kasutavad likvideerimistulu esmajoones selleks, et rahuldada täitmata garantiikohustused.

Lisaks teeb OpCo HoldCo-le 210 miljoni euro suuruse ühekordse makse, et HoldCo ülevõetud tasukohustusi jooksva müüginenetluse ajal täita. HoldCo ülevõetud põhitasu määraga 2,2 % garantii kasutusele võetud osast tuleb tasuta alates hetkest, mil garantii eelkõige varade müügi tõttu vastavalt punktile 4 kasutusele võetakse. Pangal ei ole kavas alustada punkti 4 kohast varade müüki enne 2016. aasta juuni lõppu. Kuni kõnealuse müügi hetkeni jääb kehtima OpCo kohustus maksta nimetatud 2,2 % määraga põhitasu. Kui maksetähtpäeval ei ole HoldCo-l piisavalt likviidseid vahendeid allesjäänud tasude täielikuks maksmiseks või kui väljamaksmist takistavad õiguslikud takistused, eelkõige kapitalieeskirjade või kehtiva nõuete allutamise rikkumise tõttu, või kui see tooks kaasa HoldCo maksejõuetuse, siis võib selle osa nendest maksmata tasudest ajatada kuni järgmise maksetähtpäevani turul tavapärase intressiga 10 %.

4. **[Varade võõrandamine liidumaadele ja turule]**

- 4.1. **[Varade müük]** HSH-l on õigus müüa varasid summas kuni 8,2 miljardit eurot makseviivitusel oleva riskipositsiooni korral (EAD) ning tasaarvestada sealjuures tekkiv kahjum vastavalt HSH Finanzfonds AÖR-iga sõlmitud kehtiva garantiilepingu tingimustele, sellest kuni 6,2 miljardit eurot EAD liidumaadega. Pangal on kavas anda kõigepealt 2016. aastal liidumaadele üle portfell suurusega 5 miljardit eurot EAD. Müük toimub turuväärtusega. See ei piira HSH õigust jätkata varade müümist turul ja teha tasaarvestus vastavalt praeguse garantiilepingu tingimustele.
- 4.2. **[Paindlikkus üleantavate varade väljavalimisel]** Väljavalitud varade müügihinna leidmiseks kasutavad liidumaad käesoleva kohustuste loendi lisana esitatud täiendavat hinnangut. Liidumaadel on õigus määrata valitud varaosade turuhind selle hinnangu alusel omal valikul ja need oma tegevusvaldkonda üle võtta, kui väljavalitud portfell kokku ei ületa 6,2 miljardit eurot EAD. Liidumaadel on õigus võtta väljavalitud varad võõrandamistähtaja jooksul üle tervikuna, aga ka üksikult või pakettidena. Kui üleandmine toimub pärast 31. augustit 2016, ajakohastab komisjon hinnangut.

5. **[Võõrandamine]**

- 5.1. **[Võõrandamismenetlus]** Punkti 5.3 piiramata võõrandab HoldCo oma osaluse OpCo-s 28. veebruariks 2018 („võõrandamistähtaeg“) avatud, mittediskrimineerivas, konkurentsil põhinevas ja läbipaistvas menetluses („võõrandamismenetlus“). Võõrandamistähtajast peetakse kinni ostulepingu allkirjastamisega.
- 5.2. **[Võõrandamistähtaja pikendamine]** Punktis 5.1 nimetatud tähtaega on võimalik komisjoni nõusolekul kuue kuu võrra pikendada, kui mudeli tehniline ellurakendamine hilineb asjaolude tõttu, millele liidumaadel ei ole vahetut mõju.
- 5.3. **[Üleminekuperiood liidumaade osaluse jaoks]** Liidumaadel on õigus säilitada oma otsese ja kaudse osaluse kaudu HoldCo-s kuni 25 % OpCo aktsiatest kuni nelja aasta jooksul alates võõrandamise lõpuleviimisest.
- 5.4. **[Võõrandamismenetluse ajakava ja vaheetapid]** Enne võõrandamismenetluse algust esitatakse komisjonile ajakava, mis sisaldab iga juhul järgmisi vaheetappe:
- a) menetluse ettevalmistamine (hiljemalt [...] (*));
 - b) esialgsete pakkumiste laekumine (hiljemalt [...]);
 - c) juurdepääs andmeruumile (hiljemalt [...]);
 - d) pakkujate väljavalimine ja ostulepingu allkirjastamine (hiljemalt 28. veebruaril 2018).

(*) Konfidentsiaalne teave.

- 5.5. **[Ostja või ostjate kvalifitseerimine]** Võõrandamismenetluses osalevatel pakkujatel peavad olema vajalikud finantsressursid ja sektoris olulised tõendatud teadmised, et juhtida OpCo-d kui elujõulist ja aktiivset konkurenti.
- 5.6. **[Ostja või ostjate sõltumatus]** OpCo ostja või ostjad peavad olema HSHst ja avalikust sektorist sõltumatud. See on nii juhul, kui HSH-l ega avalikul sektoril ei ole võimalik müügi hetkel kontrollida ühtegi ostjat nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 ⁽¹⁾ artikli 3 tähenduses. Avaliku sektori mõiste hõlmab föderatsiooni, kõiki liidumaid ja kohalikke omavalitsusi ning nende avalikke institutsioone ja nende kontrollitud ettevõtteid. Lubatuks jääb võõrandamine ühele või mitmele liidumaapangale (Landesbank). Avalik-õiguslikel hoiukassadel on võimalik osaleda ostmises vähemusosanikuna ühiselt koos teise, HSHst ja avalikust sektorist (välja arvatud liidumaapangad) sõltumatu ostjaga.
- 5.7. **[Võõrandamismenetluse edukas lõpetamine]** Pärast võõrandamismenetluse edukat lõpetamist, mille tulemus on abi mittesisaldav pakkumine koos positiivse pakkumishinnaga (garantiid säilitades), teatatakse kavandatud ostmisest komisjonile ettevõtte uue struktuuri elujõulisuse hindamise eesmärgil. Enne komisjoni heakskiitvat otsust omandamist lõpule ei viida. Hindamisperioodi võõrandamistähtaaja hulka ei arvestata.
- 5.8. **[Nimest loobumine]** Võõrandamismenetluse eduka lõpetamise korral võtab pank kolme kuu jooksul uue nime.
- 5.9. **[Uute tehingute tegemise lõpetamine võõrandamismenetluse tulemusteta lõpetamise korral]** Kui võõrandamismenetluses ei jõuta võõrandamistähtaaja lõpuks abi mittesisaldavate pakkumisteni koos positiivse pakkumishinnaga (garantiid säilitades) või kui komisjon lõpetab elujõulisuse hindamise vastavalt punktile 5.6 tulemusega, et OpCo ühendamisel ettevõtte uue struktuuriga ei teki pikaajaliselt elujõulist ärimudelit, lõpetab OpCo uute tehingute tegemise ja haldab oma varasid õiguslikult lubatud piires korrakohase likvideerimise eesmärgil. Sellisel juhul jäävad lubatuks
- olemasolevate laenude restruktureerimine väärtuse säilitamiseks, kui tegemist on problemlaenudega;
 - tehingud, mis on vajalikud OpCo likviidsuse juhtimise raames, välja arvatud uute hoiuste, sealhulgas olemasolevate klientide uute hoiuste vastuvõtmine; lubatuks jääb saabuva maksetähtajaga hoiuste pikendamine samaks jäävatel tingimustel;
 - pikendamine, mis on vajalik kahjumi vältimiseks ja mis pakub senisest palju paremaid väljavaateid lõplikuks realiseerimiseks;
 - tuletisinstrumentidega tehtavad tehingud, mis on vajalikud olemasoleva portfelli intressi-, valuuta- ja laenuriski juhtimiseks ja mis vähendavad OpCo kõikide turuosade riskipositsiooni.
6. **[Kohustused võõrandamistähtaaja jooksul]** Võõrandamistähtaaja jooksul juhib HoldCo OpCo-d selle majandusliku elujõulisuse, müügikõlblikkuse ja konkurentsivõime säilitamise eesmärgil. Selleks
- võetakse OpCo-s vastavalt esitatud ümberkorralduskavale edasised kulude vähendamise ja ratsionaliseerimise meetmed, nii et halduskulud ei ületa 2016. aastal [570–590] miljonit eurot ja 2017. aastal [520–550] miljonit eurot;
 - toimub OpCo riskijuhtimine eelkõige uute tehingute puhul kooskõlas ettevaatliku äritegevuse põhimõtetega;
 - võetakse meetmeid kapitalibaasi edasiseks tugevdamiseks (sealhulgas vastutuse juhtimine) tingimusel, et komisjonilt saadakse selleks heakskiit;
 - ei tohi OpCo teha väljamakseid kasumist sõltumatult omakapitaliinstrumentidelt (nt hübriidinstrumentid ja kasumiosalussertifikaadid), kui maksete tegemise kohustus ei tulene lepingust või seadusest. Nendest instrumentidest kaetakse ka kahjum, kui OpCo bilanss on eraldisi ja reserve kasutusele võtmata kahjumis. Eelmiste perioodide ülekantud kahjumis ei osaleta; ning
 - ei maksa OpCo kuni võõrandamiseni (st perioodi eest, mis hõlmab ka 31. detsembril 2017 lõppevat majandusaastat) dividende. See ei ole vastuolus OpCo dividendimaksetega HoldCo-le õiguslikult võimaliku raames.

⁽¹⁾ Nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühinemismäärus) (ELT L 24, 29.1.2004, lk 1).

7. **[Bilansimahu vähendamine ja ärimudel]**
- 7.1. **[OpCo bilansimahu vähendamine]** OpCo bilansiliste varade summa ei ületa 2016. aastal [100–110] miljardit eurot ja 2017. aastal [90–100] miljardit eurot (OpCo bilansiliste varade summa). Sellest kuni [5–12] miljardit eurot moodustavad kaubeldavad varad.
- 7.2. **[Lennunduse objektipõhisest rahastamisest loobumine]** Vastavalt 20. septembri 2011. aasta kohustuste loendile ei alusta OpCo uuesti HSH lõpetatud äritegevust lennunduse objektipõhise rahastamise vallas.
- 7.3. **[Äriklientide valdkonna piiramine]** OpCo piirdub äriklientide valdkonnas Saksa klientide ja nende osalusega kodu- ja välismaal ning välisriikide klientidega, kui nende eesmärk on äritegevus Saksamaal. Tehingud on piiratud olemasolevate filiaalidega, uusi filiaale ei avata.
- 7.4. **[Laevanduse rahastamise valdkonna määratlus]** OpCo on laevanduse rahastamise valdkonnas rahvusvahelises laevanduse ja laevatehaste sektoris tegutsevate klientide, kaasa arvatud laevandusettevõtjate strateegiline partner. Äriklientide valdkonnas ei pakuta erinevalt laevanduse rahastamise valdkonnast enam laevanduse objektipõhist rahastamist.
- 7.5. **[Laevanduse rahastamise valdkonna vähendamine]** OpCo vähendab oma äritegevust laevanduse rahastamise valdkonnas, piirdudes uute tehingute puhul selles valdkonnas igal aastal [1–2] miljardi euroga. Praeguse seisuga kavandatud tagasimakseid selle suurusjärgu uued tehingud täielikult ei asenda.
- 7.6. **[Euro ja USA dollari vahetuskurss]** Punktides 7.1 ja 7.5 sisalduvad kohustused bilansiliste varade summa ja uute tehingute mahu kohta laevanduse rahastamise valdkonnas põhinevad euro ja USA dollari keskmisel vahetuskursil 1,10. Sellest viitekursist allapoole jäämise korral tuleb kohustustes nimetatud piirsummasid asjakohaselt ülespoole korrigeerida.
8. **[Välise kasvu piiramine]** Võõrandamistähtaja lõpuni ei ole lubatud laiendada äritegevust teiste ettevõtjate üle kontrolli omandamise teel (välise kasvu keeld). Võla konverteerimist aktsiateks ja muid tavapärase varahalduse raames võetavaid meetmeid ei käsitata äritegevuse laiendamisenä, kui nende eesmärk ei ole vältida kasvu piiramist esimese lause tähenduses.
9. **[Üksikute tegevusvaldkondade võõrandamine]** Üksikute tegevusvaldkondade või nende osade võõrandamine avalik-õiguslike omanike nõusolekul on kooskõlas käesoleva otsusega.
10. **[Kauplemine enda nimel]** OpCo lõpetab enda nimel kauplemise. See tähendab, et OpCo teeb edaspidi üksnes OpCo kauplemisportfellis märgitud tehinguid, mis on vajalikud a) klientide ostu- ja müügitellimuste vastuvõtmiseks, edastamiseks ja täitmiseks (st finantsinstrumentidega kauplemise teenus; ületamata ülempiiri, mis on maksimaalse riskiväärtuse alusel [...] eurot päevas, usaldusnivoo 99 %), või b) klienditehingutega seotud riskide maandamiseks või intresside ja likviidsuse juhtimiseks varahalduse valdkonnas (nn oma äritegevus; ületamata ülempiiri, mis on maksimaalse riskiväärtuse alusel [...] eurot päevas, usaldusnivoo 99 %) või c) bilansiliste varade majanduslikuks üleandmiseks ümberkorraldusüksusele või kolmandatele isikutele (ületamata ülempiiri, mis on maksimaalse riskiväärtuse alusel [...] eurot päevas, usaldusnivoo 99 %). Kuna nende varadega saab tehinguid teha üksnes eespool nimetatud piirides, ei ohusta need OpCo jätkusuutlikkust ega likviidsust. OpCo ei tee mingil juhul tehinguid, mille ainus eesmärk on saada kasumit, välja arvatud punktides a, b või c nimetatud eesmärkidel. Lisaks täidab OpCo õigel ajal kauplemisportfelli põhjalikust läbivaatusest (Fundamental Review of the Trading Book, FRTB) tulenevad järelevalvenõuded.
11. **[Likviidsus/rahastamine]**

Aastatel 2016 ja 2017 saavutab OpCo iga aasta lõpuks järgmised likviidsuskordajad:

- a) stabiilse netorahastamise kordaja [...] ja likviidsuskatte kordaja [...]. Arvestused tehakse Baseli pangajärelevalve komitee vastaval ajahetkel avaldatud määratluste alusel;
- b) põhipanga USA dollarites rahastamise teel (mitte krediidiriski vahetustehingute teel) refinantseeritavate dollaritehingute osakaal suureneb aastatel 2016–2017 järgmiselt: 2016. ja 2017. aasta lõpuks vähemalt 55 %.

12. **[Eeliste ärakasutamine]** HSH ei kasuta konkurentide ees ära asjaolu, et talle antakse riigiabi, või riigiabist tulenevaid eeliseid.
13. **[Äriühingu üldjuhtimisega seotud kohustused]** OpCo üldjuhtimisel kehtib järgmine:
- a) kõik järelevalvenõukogu liikmed peavad vastama Saksa krediitseaduse paragrahvi 25d lõike 2 esimeses lauses sätestatud nõuetele. Liikmed vastavad nõuetele juhul, kui nad on usaldusväärsed ja kui neil on eriteadmised, mis on vajalikud kontrollifunktsiooni täitmiseks ning OpCo äritegevuse hindamiseks ja järelevalveks;
 - b) järelevalvenõukogu liikmeid võib olla kuni 16;
 - c) vähemalt pooled Hamburgi ja Schleswig-Holsteini liidumaale eraldatud kohtadest täidetakse välisekspertidega.
14. **[Juhtorganite liikmete, töötajate ja oluliste esindajate tasustamine]**
- 14.1. **[Tasustamissüsteem]** OpCo tagab tsiviilõiguses sätestatud võimaluste raames, et tema tasustamissüsteemid ei ajenda võtma põhjendamatuid riske, on suunatud jätkusuutliku ja pikaajalise ettevõtluse säilitamisele ning on läbipaistvad. See kohustus on täidetud, kui OpCo tasustamissüsteemid vastavad 2. juunil 2009 sõlmitud garantiilepingu lisale „HSH kohustused“.
- Pärast edukat erastamist võib maksta sobivat tulemustasu („erastamistasu“). Selle maksimumsuurus tohib olla selline, et üksikute isikute kogutasu ei ole vastuolus punkti 14.2 nõuetega.
- 14.2. OpCo juhtorganite liikmete ja palgaliste töötajate kogutasu on asjakohane ega ületa mingil juhul kogu Saksamaa viieteistkümnekordset keskmist palka ega HSH Nordbanki kümnekordset keskmist palka (enne jagunemist).
15. **[Muud käitumisreeglid]** OpCo võtab laenude andmise ja investeringute puhul arvesse ettevõtjate, eriti keskmise suurusega ettevõtjate laenuvajadust, pakkudes seadusega kooskõlas olevaid ja panganduses tunnustatud turutingimusi. OpCo kohaldab mõistlikku, usaldusväärset ja jätkusuutlikkuse põhimõttel rajanevat tegevuspoliitikat. Ta teeb oma pangatehinguid nii, et varade ja tehingute väärtus säilib, panga müügikõlblikkus kasvab ja müügiprotsessi stabiilsus suureneb võimalikult palju.
16. **[Läbipaistvus]** Komisjonil on käesoleva otsuse rakendamise ajal täielik juurdepääs kõigile andmetele, mis on vajalikud järelevalveks käesoleva otsuse rakendamise üle. Komisjon võib OpCo-lt või HoldCo-lt nõuda selgitusi ja täpsustusi. Saksamaa, OpCo ja HoldCo teevad komisjoniga ulatuslikku koostööd kõigi käesoleva otsuse järelevalvet ja rakendamist käsitlevate järelepärimiste korral. See ei puuduta kohustuslike nõuete täitmist pangasaladuse säilitamiseks.
17. **[Kohustustest vabanemine]** Käesolevas lisas ja senises heakskiitmisotsuses esitatud kohustustest vabanetakse koos võõrandamisega, igal juhul aga võõrandamistähtaja lõpul, kui mõnes kohustuses ei ole sõnaselgelt teisiti sätestatud.

II LISA

ÜSIKASJALIKUD HINDAMISTULEMUSED STRUKTUURIDE KAUPA

[...] (*)

(*) Konfidentsiaalne teave.